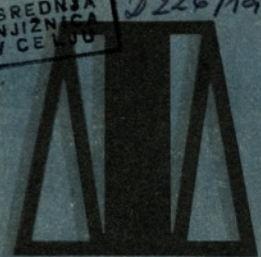

OSREDNJA
KNJIŽNICA
V CELJU
D 226/1975

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA »HMEZAD« — ŽALEC — LETO XXVII. — STEVILKA 1 — JANUAR 1973

V RAZPRAVI JE PREDLOG SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

Naše podjetje je začelo že spomladi priprave za izpolnitev dopolnil (amandmajev) Ustave, ki nalagajo, da se podjetje organizira po temeljnih organizacijah združenega dela (TOZD) in da le-te s sporazumom odločijo, katere samoupravne pravice bodo prenesle na organe podjetja.

Delavski svet podjetja je ustanovil komisijo, ki je predlog tega sporazuma izdelala in ga objavlja v prilogi te številke Hmeljarja. S tem se začenja javna razprava o sporazumu v našem podjetju. V njej bodo zbori delovnih skupnosti obravnavali predlog in dajali utemeljene pripombe in predloge sprememb. Razprava bo potekala ves januar.

V februarju bo delavski svet podjetja, v katerem so zastopane vse bodoče TOZD na podlagi pripomb iz javne razprave, sprejel končno besedilo samoupravnega sporazuma, o katerem bodo odločali vsi delavci in kooperanti. Pri tem ne bo šlo več za pripombe, temveč za odločitve, ali delovna skupnost bodoče TOZD sprejme tak sporazum ali ne. Če ga ne sprejme, bo pomenilo, da ne želi biti več v sestavi našega podjetja in se s tem izloči iz podjetja.

Zaradi tega bodo delavci vsake TOZD na zbora glasovali o tem. Za sporazum mora biti večina tisti čas zaposlenih delavcev v TOZD, oz. večina kmetov kooperantov, ki so vpisani v imeniku. Zbori so v TOZD lahko na več krajih, toda povsod se mora ugotoviti število

volilnih upravičencev in število oddanih glasov za sporazum. Torej bo dobra udeležba na zbora zelo pomembna. Rezultati vseh zborov v TOZD se seštevajo — to je potem sklep TOZD.

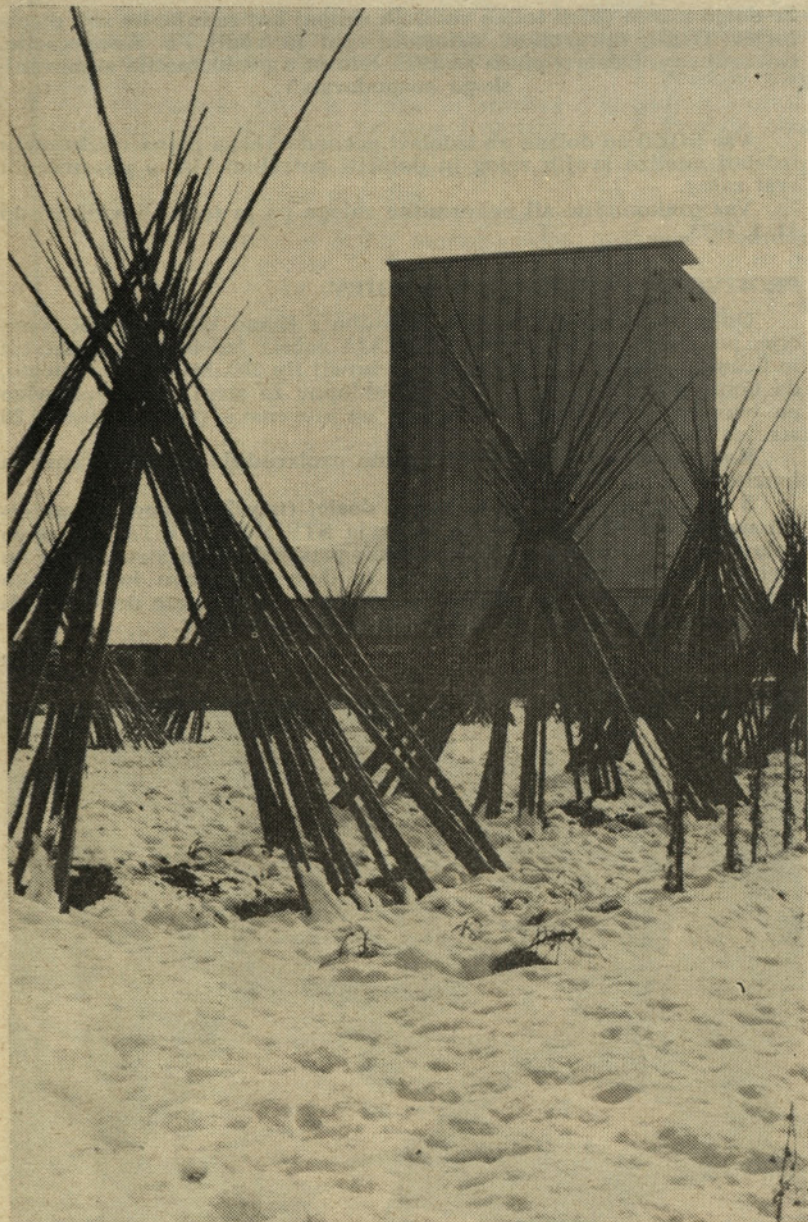
Na teh drugih zbora bi tudi dokončno delavci sklepali, ali bo njihova enota TOZD ali ne. Sedanji predlog predvideva, da bi položaj TOZD dobili vsi dosedanji obrati in samostojne delovne enote, ki so že doslej ugotavljale in delile dohodek in imele samoupravne organe. Komisija je mnenja, da bi ne kazalo še bolj drobiti TOZD (mi jih imamo sorazmerno precej), ker bi to povečevalo režijo in podražilo poslovanje, ne bi pa bistveno poglobilo samoupravljanja.

Predlog pa predvideva, da bi se znotraj večjih TOZD (zlasti v kmetijstvu in v kooperaciji) oblikovale ožje samoupravne (delovne oz. zadružne) enote, na katere bi TOZD s pravili prenesla tudi določene samoupravne pravice.

Besedilo sporazuma je težko preprosto napisati, ker gre za pravna določila. Zato pa bo potrebno na zbora v javni razpravi preprosto pojasnjevati njegovo vsebino!

Zelo pomembna so določila o medsebojnih poslovnih odnosih med TOZD. Menimo, da je to povezanost treba še bolj okrepiti, kot je bila doslej.

Nekaj bistveno novega pa samoupravni sporazum ne vnaša, ker je naše podjetje že doslej bilo organizirano dokaj blizu temu, kar nalagajo ustavna dopolnila in zakon o združevanju kmetov.

*Vsem bralcem želi
srečno
novo leto
1973*

*Kmetijski kombinat
»Hmezad« Žalec*

Osnovni proizvajalec in prodajalec — tudi v prihodnje z roko v roki

delo SAMOUPRAVNIH organov

DELO ODBORA ZA POSLOVNE ZADEVE

Odbor za poslovne zadeve je imel v preteklem mesecu 3 seje. O najpomembnejših zadevah nekaj besed.

SMERNICE GOSPODARSKEGA NAČRTA ZA 1973. LETO

V naslednjem letu je treba bistveno razširiti obseg poslovanja. To velja zlasti za enote, ki so doslej premalo izrabile svoje zmogljivosti (Vital, pa tudi Mesnine, Mešalnica krmil) in za kmetijske enote, ki so imele slabo letino.

Z novimi zmogljivostmi računamo na povečanje proizvodnje v Vitalu, Mleku in Strojni postaji.

Znatno previsoko uporabo obratnih sredstev moramo zmanjšati. Število zaposlenih se ne sme povečati več kot za 5 %, in to le tam, kjer se povečuje obseg proizvodnje (obiranje hmelja in sadja 9 %, Strojna postaja za 25 %, Mesnine za 3,5 %). Povsod drugod ni razlogov za povečanje.

Na podlagi tega načrtujemo za 1973. leto:

Celotni dohodek	1.027 milijonov	— 21 % več
Vsa amortizacija	30 milijonov	— 10 % več
Dobiček in pospeš. amortizacija	40 milijonov	— 40 % več.

Če bi to dosegli, bi imeli po samoupravnem sporazumu možnost povečati osebne dohodke za 10 %; če bodo rezultati slabši, pa za toliko manj. Vse je odvisno torej od nas, od našega uspešnega dela. Zato moramo povečati delovno storilnost za 5 %.

S takim planiranim dobičkom bi dosegli, da bi se nam v poslovanje vložena sredstva obrestovala približno tako, kot če bi jih vložili v banko: 10 do 12 %; dosedaj so se nam le med 7,5 in 8 %.

POSLOVANJE VITALA

Lanski rezultati so zelo nezadovoljivi. Zaradi tega je odbor za poslovne zadeve sprejel predlog sanacijskega programa, ki ga je izdelala posebna komisija ter dopolnil in sprejel tudi svet SOZD. Program, ki bo predložen v potrditev delavskemu svetu, zajema ukrepe na področju proizvodnje (boljša organizacija dela, rekonstrukcija obrata predelave, boljša kontrola kvalitete izdelkov), na področju finančnega poslovanja (ureditev evidence premoženja, zmanjšanje terjatev, zmanjšanje zalog), na komercialnem področju (boljša organizacija in sistem dela). Reči je treba, da osnovni vzroki težav tičijo v premajhni proizvodnji in premalo izdelani organizaciji dela.

Sanacijski program predvideva za vsak ukrep tudi osebno zadolžitve.

Odbor predlaga delavskemu svetu podjetja: da preide enota v sanacijo; da v času sanacije dela komisija naprej in skrbi za njeno izvajanje in da daje soglasje k vsem sklepom samoupravnega organa enote in da se izvrše določene kadrovske spremembe.

UKREPI PROTI NELIKVIDNOSTI

Naše podjetje bosta prizadela dva ukrepa:

1. Pokrivanje zalog z lastnimi sredstvi, ki bo terjalo v naslednjih 4 letih, da iz delitve dohodka namenimo po 6 milijonov din, in

2. Odpis terjatev starih nad 90 dni nalaga, da po zaključnem računu odpišemo 12,5 %, kasneje pa vsake 3 mesece po 25 % takih terjatev; tega pa imamo pri nas okrog 2,5 milijona.

Da bi se izboljšal položaj na področju obratnih sredstev, je odbor sprejel zelo ostre ukrepe, ki so zanje vsi delavci, ki prodajajo naše izdelke in storitve, disciplinsko odgovorni.

Naj navedem le najpomembnejše ukrepe na področju

REZIMA PRODAJE IN IZTERJAVE PLAČIL:

Vsaka prodaja mora biti urejena s pogodbo (obrazec!) ali drugim ustreznim dokumentom, ki vsebuje vse plačilne pogoje.

Rok plačila je 10 dni. Direktor TOZD ga lahko podaljša do 30 dni. Po preteku 10 dni tečejo zamudne obresti 12 % (prvih 10 dni), nato pa 16 %.

Elektronski računski oddelek bo 15 dni po zapadlem plačilu avtomatično poslal opomin pred tožbo. Ko pa mine 45 dni po zapadlosti, dolžnika tožimo.

Komercialist mora s kupcem, ki ima neplačan račun nad 30 dni, takoj iskati rešitev za plačilo zapadlih računov in vso nadaljnjo prodajo pogojiti z akceptnim nalogom. Če kupec na to ne pristane, mu ne sme več prodajati.

Če kupec ne bi plačal računov ali akceptnih nalogov v 60 dneh, ustavimo prodajo.

Zasebnikom lahko prodajamo le proti takojšnjemu plačilu.

Če sklepa posel z neznanim kupcem, se mora komercialist poprej prepričati o njegovi plačilni zmožnosti.

Posel komercialista in njegova odgovornost neha šele, ko je blago plačano. Zato bo treba nagrajevanje komercialistov urediti ne od izvršenih poslov, temveč od plačanega posla.

Drugo področje preširoke uporabe obratnih sredstev so KREDITI ZA KOOPERACIJO. Odbor je sklenil, da je kreditiranje ko-

operantov dopustno le na podlagi pogodbe in v okvirih zagotovljenih lastnih ali kreditnih sredstev kooperacijske SOZD. Investicijski krediti se dajejo izključno po pogodbi s hranilnico.

Akontacije v pogodbeni proizvodnji se dajejo le po sklenjeni pogodbi in strogo namensko. Če kooperant ne izpolni pogodbene obveznosti, se mu za neizpolnjeni del obračunajo 16 % obresti. Če je višja sila vzrok neizpolnitve, mora to skleniti svet SOZD, ki tudi določa merila za akontiranje.

Bolje je treba organizirati tudi evidenco in likvidiranje dospelih faktur. Elektronski računski oddelek pa bo dvakrat mesečno dajal podatke o stanju terjatev SOZD do posameznih kupcev in jih uvrščal v ta ali oni poslovni režim.

Naslednje področje prevelikega angažiranja obratnih sredstev so zaloge.

Že dolgo nismo videli toliko vodilnih skupaj kot zadnjič na seji direktorjev TOZD, upravnikov delovnih enot in vodij PE Kooperacije. Govorili so o izdelavi plana za 1973. leto in o problematiki stanovanjskega gospodarstva.

Vse SOZD so dolžne ob izdelavi gospodarskega plana v februarju izdelati analizo svojih zalog in določiti potrebno višino posameznih vrst zalog.

Vse prekomerne ali nekurantne zaloge pa je treba likvidirati do 31. 1. 1973.

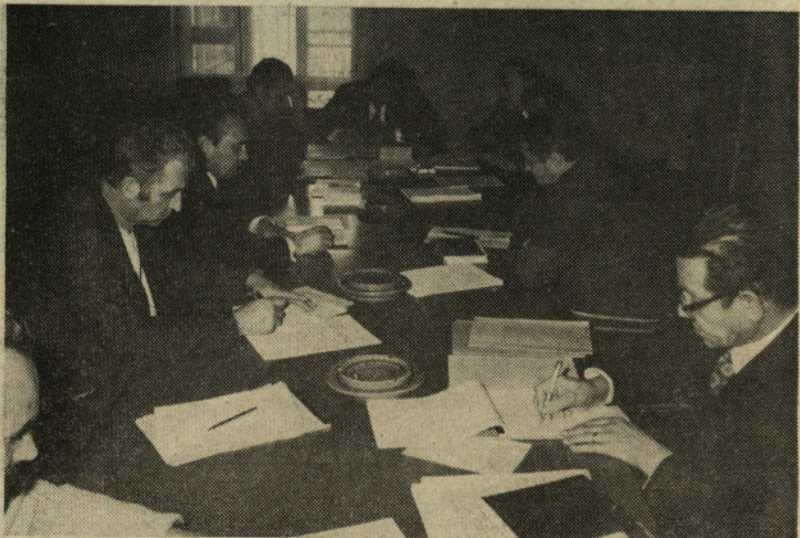
PROIZVODNJA OBIRALNIH STROJEV

Odbor je odobril štiriletno pogodbo s firmo WOLF iz ZR Nemčije, po kateri bo STROJNA POSTAJA začela izdelovati po načrtih in licenci te firme obiralne stroje za hmelj tip 280. Mi se obvezujemo, da bomo uvozili polovico delov in sklopov za stroj, drugo polovico pa bomo izdelali sami. Računamo na slovenske potrebe okrog 20 strojev letno.

Kasneje lahko podobno razvijemo proizvodnjo druge opreme za hmeljarstvo (za sušilnice).

S tako proizvodnjo in že drugo doslej (trosilniki gnojil, traktorski nakladačci, škropilnice) se usmerja STROJNA POSTAJA v novo dejavnost — manjše serije kmetijskih priključkov in strojev. To bo terjalo od kolektiva, da uvede za to dejavnost novo industrijsko dejavnost, predvsem pa od gradbenega podjetja, da nam do spomladi 1973 pravočasno zgradi novo halo za montažo strojev.

V. K.

Člani sekretariata ZK so razpravljali o prihodnjem delu v smislu pisma predsednika Tita

Sklepi 25. seje odbora za poslovne zadeve

O NAČINU PRODAJE IN NABAVE BLAGA IN STORITEV TER IZTERJAVI DOLŽNIKOV

Sprejel jih je glede na dopolnjene in poostrene predpise za odpravljanje ne-likvidnosti pa tudi zaradi naših slabosti v poslovanju.

I. POOBLASTILA

Direktorji SOZD so dolžni nemudoma urediti pooblastila osebam, ki sklepajo kupoprodajne pogodbe in odobravajo plačila (likvidacijo) dospelih faktur. Ta pooblastila morajo biti pismena. Če direktor tega ne uredi, prevzema s tem odgovornost za vse posledice iz sklenjenih poslov po nepooblaščenih osebah.

Področje pooblastil že do neke meje ureja statut in sklepi samoupravnih organov, vendar je potrebna še nadaljnja konkretizacija pooblastil na področju komercialnega poslovanja.

Po en izvod trajnih pooblastil je treba dostaviti sekretarju podjetja.

Rok za ureditev te zadeve je 31. 12. 1972.

II. PRODAJA BLAGA IN STORITEV

1. Vsaka prodaja blaga ali opravljena storitev mora biti pogodbeno urejena po možnosti z našo vzorčno pogodbo. Za večkratne prodaje blaga istim kupcem je treba sklepati letne pogodbe, drugače pa občasne.

Le manjše prodaje blaga in storitev je dopustno opravljati na osnovi naročilnic, dobavnih ali delovnega naloga, ki pa morajo vsebovati temeljne prodajne pogoje iz naše vzorčne pogodbe.

Z večjimi odjemalci, katerim prodaja blago ali storitve več SOZD, moramo sklepati skupne pogodbe. Te pogodbe sklepa pomočnik glavnega direktorja za komercialne zadeve. Ta tudi predlaga odboru za poslovne zadeve, da odloči, s katerimi podjetji se naj sklepajo skupne pogodbe.

2. Pogodbe morajo biti natančno izpolnjene po vseh zahtevah komercialne službe in v skladu z navodilom, ki ga izdaja pomočnik glavnega direktorja za komercialne in finančne zadeve.

SOZD mora voditi register sklenjenih prodajnih in nakupnih pogodb in ustrezno evidenco o izpolnjevanju pogodb.

Po sklenjenih pogodbah mora na določenem obrazcu redno pošiljati podatke elektronsko-računskemu oddelku za nastavitev in negovanje matičnih kartic kupcev in dobaviteljev.

3. Za sklepanje pogodb veljajo naslednji prodajni pogoji:

a) **Rok plačila** se določa z valuto 10 dni po izstavitvi fakture. Le izjemoma se lahko določajo daljši plačilni roki, in sicer 20 ali 30 dni, ki jih odobrava direktor SOZD, nad 30 dni pa le v soglasju s pomočnikom glavnega direktorja za komercialno in finančno področje;

b) **Zamudne obresti** je treba določiti najmanj v višini 12%, po možnosti pa tudi višje; po preteku 20 dni od valutnega roka pa so še dodatne zamudne obresti 4%, torej skupaj 16%. Od pogodbeno zaračunanih obresti se ne more odstopati.

c) **Rabati** se pogodbeno določajo na osnovi pravilnika o oblikovanju cen v podjetju.

4. **Fakture** o prodaji blaga in izvršenih storitvah, morajo biti izstavljene in odpremljene v roku 3 dni po nastanku poslovnega dogodka oziroma po zaključnem obračunskem obdobju, če se fakturira sproti. Tam, kjer se vrši prodaja na

prodajnih mestih izven sedeža SOZD, se ta rok podaljša za 3 dni.

5. Kupcem, ki imajo **neporavnane terjatve do 15 dni** po valutnem roku, pošilja elektronsko-računski oddelk opomine za plačilo, ki so hkrati opomini pred tožbo.

Če kupec ne poravnava svojih obveznosti v roku 30 dni po zapadlosti terjatve, se nadaljnja prodaja lahko vrši le po predhodno predloženih akceptnih nalogih, bariranih čekih ali z otvoritvijo akreditiva za zapadle obveznosti in nove dobave. Če kupec na ta pogoje ne pristane, se nadaljnja prodaja ustavi.

Kupca, ki nima poravnanih obveznosti, **zapadle nad 45 dni** in jih v tem roku ni bilo mogoče kompenzirati, poravnati s kritnim nakupom, ali izposlovati akceptne naloge, čeke ali akreditiv, tožimo.

V kolikor pa kupec naše terjatve ne poravnava v roku 60 dni od valutnega roka, se takoj ustavi vsaka nadaljnja prodaja blaga ali storitev.

Centralni saldakonti obvesti SOZD, ko je terjatev plačana.

6. Predloge za **vložitev mandatnih tožb** do kupcev iz družbenega sektorja pripravlja centralni saldakonti in jih do zneska 50.000 din načeloma vlaga brez predhodnega soglasja SOZD, pri čemer pa mora upoštevati, kakšno je stanje kupca kot dobavitelja. Nad tem zneskom daje soglasje direktor SOZD, če nastopa samo ena SOZD kot prodajalec, sicer pa pomočnik glavnega direktorja za komercialne zadeve.

7. **Prodaja blaga do vrednosti 200 din** je izključno proti takojšnjemu plačilu.

8. **Prodaja blaga zasebnikom** je lahko načeloma le proti takojšnjemu plačilu, na up za dobo normalnega plačilnega roka, pa na osebno odgovornost prodajalca.

9. Terjatve do kupcev, ki nastopajo iz **prometa z embalažo**, morajo biti poravnane v roku 60 dni od izstavitve fakture, po tem roku pa teče postopek izterjave tako, kot je določeno za prodajo blaga.

10. **Delavec, ki je sklenil pogodbo, odgovarja za plačilo prodanega blaga ali opravljene storitve.**

11. **Pri sklepanju pogodb z novimi kupci**, ki so neznani in še doslej z njimi ni bilo poslovnih odnosov, in če gre za posle, katerih vrednost presega 10.000 din, je potrebno predhodno dobiti podatke o takem kupcu od področne SDK.

Pri sklepanju večjih poslov z neznanimi kupci je potrebno pri pristojnemu sodišču, kjer je kupec registriran, ugotoviti pristojnost in okvire pooblastil oseb teh kupcev za sklepanje pogodb.

12. **Objave o sanaciji in stečaju kupcev**, ki jih objavljajo v uradnih listih, spremljajo centralni saldakonti in računovodstva SOZD, ki so dolžni podvzemat ukrepe za zaščito materialnih interesov podjetja.

13. Elektronski-računski oddelk mora zagotoviti, da bo ažurno vodena evidenca o terjativah do kupcev in da bodo SOZD in centralni saldakonti prejeli **tabele o zapadlih terjativah** vsakega 1. in 16. v mesecu.

Elektronski računski oddelk in centralni saldakonti morata poskrbeti, da bodo kupci redno opominjani in toženi tako kot je navedeno v točki II/5.

III. NABAVA BLAGA IN STORITEV

1. Tudi nabavo blaga in storitev je potrebno **pogodbeno urejati** tako, kot je podrobneje opisano v navodilih. Na splošno je pri nabavi blaga in storitev stremeti

za tem, da se dosežejo kar najugodnejši nabavni in plačilni pogoji.

2. **Avansi dobaviteljem** se lahko izplačujejo le v okviru pogodbenih določil in razpoložljivih sredstev. O teh avansih mora imeti delavec, ki je pogodbo sklenil, posebno evidenco na podlagi katere spremlja poravnavo avansa oziroma izpolnitev celotne pogodbe.

SOZD izpolnjuje obveznosti do dobaviteljev v okviru razpoložljivih lastnih sredstev in limitov obratnih sredstev, ki bodo s planom za leto 1973 določeni.

3. SOZD so dolžne voditi **evidenco prispelih faktur** in določiti delavca odgovornega za likvidacijski postopek in odrediti njegove naloge. Evidenca mora zagotoviti točno spremljavo faktur v likvidacijskem postopku.

Dospеле fakture morajo podpisati odgovorne osebe. Če odgovorne osebe SOZD ne zagotovijo pravočasno likvidacijo faktur, odgovarjajo za materialne posledice.

IV. KREDITIRANJE KOOPERANTOV

1. **Proizvodno kreditiranje kooperantov** je dopustno samo na podlagi pogodbe o kooperaciji in v okviru zagotovljenih lastnih ali kreditnih sredstev.

Investicijsko kreditiranje kooperantov pa je možno samo na podlagi pogodbe o zagotovljenih namenskih sredstvih od hranilnice in posojilnice.

2. Svet SOZD, ki se ukvarja s kooperacijsko proizvodnjo, določi **merila za akontiranje kooperantov** za posamezne vrste kooperacijske proizvodnje. Akontacije pa se lahko izplačujejo le na podlagi sklenjenih pogodb.

3. **Če kooperant pogodbeno obveznosti ne izpolni**, se mu zaračunajo 16% obresti. Od tega se lahko odstopi samo v primeru neizpolnitve pogodbe zaradi višje sile, o čemer mora sklepati organ SOZD.

V. ODGOVORNOST

Če odgovorni delavci v SOZD in skupnih službah ne bodo dosledno izvajali teh ukrepov oziroma navodil, so disciplinsko in materialno odgovorni.

VI. ZMANJSANJE ZALOG

Nekurantne in prekomerne zaloge je treba takoj ugotoviti in likvidirati do 31. januarja 1973.

2. Na podlagi predpisov, objavljenih v Ur. listu št. 39/72 ter 61, 62/62 morajo vse SOZD sestaviti lastne obračune povprečnih zalog in ugotoviti, kako jih pokrivajo iz lastnih virov in namenskih dolgoročnih kreditov. SOZD, ki nima zagotovljenih potrebnih trajnih obratnih sredstev, ne more investirati v osnovna sredstva, če se ne najdejo druge rešitve.

3. Ob sestavljanju plana potrebnih obratnih sredstev za leto 1973 morajo SOZD do konca februarja 1973 sestaviti plan povprečnih zalog, z analizo kolikšne zaloge so normalno potrebne za nemoten proizvodni in poslovni proces.

VI. STARE TERJATVE DO KUPCEV

V zvezi s predpisom o popravku finančnega rezultata za neizterjane terjatve nad 90 dni (Ur. list 39, 63/72) je potrebno takoj pristopiti k intenzivni izterjavi starejših dolžnikov, zlasti tistih, katerih terjatve bi bila ob zaključku leta starejša od 90 dni, kar velja za blago, storitve in zaračunano embalažo. Hitreje je treba predlagati pravnemu oddelku neizterljive terjatve za tožbe. To velja za terjatve tako od pravnih, kakor tudi od fizičnih oseb.

iz OBČINSKE

listnice

DELO UPRAVNEGA ODBORA OBČINSKEGA SKLADA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA V LETU 1972

Pregled koriščenja sredstev sklada po stanju 30. 11. 1972 je razviden iz naslednje tabele:

I. Sredstva

Besedilo	Plan/din	Realizacija/din
— sredstva prenešana iz preteklega leta	60.039,80	60.039,80
— dotok sredstev v tekočem letu		
— dotacija proračuna skupaj sredstva	74.500,00 134.539,80	68.689,20 128.729,00

II. Razporeditev sredstev

— funkcionalni izdatki neposredno iz sklada		
— za premiranje mleka	23.152,80	23.152,80
— subvencioniranje plemenske živine	25.647,20	19.761,20
— obresti za investicije v zasebnem kmetijstvu	80.000,00	77.555,30
— subvencioniranje analiz	5.000,00	—
Ostali izdatki	739,80	82,35
Skupaj	134.539,80	120.551,65
Stanje na računu sklada 30. 11. 1972		8.177,35

Na sejah upravnega odbora sklada za pospeševanje kmetijstva je večkrat omenjena potreba po okrepitvi sklada. Do sedaj je sklad razpolagal in reševal probleme le s sredstvi, ki so bila predvidena in dodeljena skladu na podlagi zakonskih določil. Potrebno pa bi bilo, da se v sklad za pospeševanje kmetijstva v letu 1973 razporedijo večja sredstva, da bo na ta način prišla do izraza prava vloga sklada — pospeševanje.

Predsednik
Ivan Vranič

Zvestim bralcem želi
srečno in zadovoljno
1973. leto

UREDNIŠTVO HMELJAR

25 let zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije

Ob lepem jubileju je ZKIT Slovenije priredila v sodelovanju s Sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo, GZ SR Slovenije, republiškim sindikatom delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije ter pod pokroviteljstvom Ljubljanskih mlekarov, Emone Ljubljana in KK Vipava strokovno posvetovanje 16. decembra 1972 v Klubu poslancev v Ljubljani.

Nabito polno dvorano je nagoovoril predsednik ZKITS dr. Franček Sunčič, za njim je orisal razvoj stanovskih organizacij od ustanovitve dr. France Adamič. Sekretar sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo pri Izvršnem

svetu SRS inž. Milovan Zidar pa je kot nosilec glavne teme imel referat o nalogah kmetijskih strokovnjakov pri izvajanju agrarne politike. Za referat je bilo veliko zanimanje. To so dokazali številni diskutanti, ki so v kratkih in jedrnatih razpravah osvetlili slabosti in dobre strani vseh panog kmetijstva od živinoreje, poljedelstva do čebelarstva.

S področja DKIT Zalec se je posveta udeležilo 21 kolegov. Škoda, da ni bila družbena prireditev v nadaljevanju posvetovanja. Tako bi bila udeležba številnejša in individualna razprava plodnejša, prireditev pa bi dosegla svoj namen v celoti. Vy

Vodja PE Trnava inž. Lojze Kampuš ob ostanku drogov na dvorišču PE zadovoljen razlaga, da so postavili nad 6 ha novih žičnic, da bodo montirali še dva obiralna stroja, enega v Orli vasi in enega v Grajski vasi. Kmetje tod so se močno mehanizirali, saj imajo 19 dosuševalnih naprav, 6 nakladalnih prikolic in 10 komplet linij za spravilo sena. V letu 1973 želi, da bi bilo več kreditnih sredstev, večja možnost nabave raznih strojev in Fergusonov, višja cena hmelju in ugodnejša odkupna cena pitancev v primerjavi z drugimi. Vsem kooperantom PE pa želi obilo zdravja in plodnega sodelovanja

Kmetijstvo v žalski občini

Lanske vremenske razmere ni so bile najbolj ugodne za kmetijsko proizvodnjo. Preveliko število deževnih dni ne samo, da je oviralo spomladanska in jesenska dela v kmetijstvu, temveč je vplivalo tudi na pridelek.

V letu 1971 je na obseg kmetijske proizvodnje vplivalo dolgo sušno obdobje, v lanskem letu pa je dolgo deževno obdobje ponovno povzročilo izpad v proizvodnji. Leta 1971 je bil najbolj

prizadet pridelek hmelja. Lani pa je pridelek hmelja in pridelek sena večji od pridelka v letu 1971, pridelki ostalih važnejših rastlin so še manjši kot v letu 1971. Prav posebej je bilo malo krompirja in sadja, ki ga z izjemo v plantažnih nasadih družbenega sektorja skoraj ni bilo.

Po ocenah statistične službe so pri pomembnejših rastlinah lani doseženi naslednji hektarski pridelki:

	družbeni sektor mc/ha	zasebni sektor mc/ha	celoten pridelek
pšenica	28	29	29
ječmen	28	19	19
koruza	40	29	36
krompir	—	102	102
hmelj	13,3	11,6	12,4
seno/otava	53	39	41
jabolka kg/rodno drevo	22	7	14

Po visokem porastu odkupa goveje živine leta 1971, brojlerjev in mleka iz zasebnega sektorja kmetijstva, beležimo v prvih desetih mesecih lanskega leta padec odkupa, in sicer pri odkupu živine za 24 %, pri mleku za 4 % in pri brojlerjih za 24 %. Ti po-

datki za 10-mesečno obdobje od leta 1970 dalje so razvidni iz naslednjih tabel. Odkup živine bi bil lahko večji zaradi dokaj ugodnih odkupnih cen živine, vendar je na odkup živine vplivala tudi zvišana odkupna cena mleka.

	kg žive teže	ver. indeks	odkupna cena din/kg
I—X—1970	662.466	—	7,41
I—X—1971	1.081.374	163	8,40
I—X—1972	826.628	76	11,48

Odkup mleka iz zasebnega sektorja:

	litrov	ver. indeks	vrednost din	odkupna cena din/l
I—X—1970	1.752.698	—	1.823.622	1,04
I—X—1971	2.272.011	130	3.308.903	1,46
I—X—1972	2.188.639	96	3.775.743	1,72

STROKOVNI POGOVORI

nasveti

KRMLJENJE TELET PO ROJSTVU

Na razvoj in rast teleta v veliki meri vplivata nega in krmljenje krave že za časa brejosti. Ob rojstvu je treba poskrbeti, da tele vzredimo za to, za kar smo ga namenili. Predvsem je važno, da se tele pravilno krmi in da živi v dobrih in zdravih okoliščinah. Najvažnejša hrana teleta prve dni življenja je mleko, vendar moramo paziti, da na eni strani ne razsipavamo z mlekom, na drugi pa, da teletu nudimo toliko, kolikor ga rabi za svoj pravičen razvoj.

Priporočajo, da rojenega teleta takoj odstranimo iz hleva oziroma od krave tako, da ga krava ne vidi in nato ne zadržuje mleka pri molži. Zelo važno je, da bomo s pravilno prehrano takoj po rojstvu obdržali teleta zdravega in s tem dober prirast. O tem, kdaj naj tele prvič sesa ali pije, ni enotnega mnenja. Ni bistveno ali tele sesa ali pije, važno je, da že

brez karkšnihkoli zaščitnih snovi v krvi. Tele lahko izkoristi zaščitne snovi le prvih 24 ur ali pa le nekaj ur po rojstvu. Prav tako je mlečno bogato še z ostalimi elementi, kot so: baker, cink, železo, kobalt, jod. Čim pozneje začnemo teleta napajati, tem manj teh pomembnih snovi dobi.

Krmljenje telet s polnim mlekom bodisi za pleme ali pisanje je zelo drago. V poštve pride samo tam, kjer ni cena mleka ekonomska in zato mleko ni interesantno kot tržni proizvod. Danes lahko z uspehom vzrejamo teleta že s 30 do 50 litri polnega mleka, seveda pa moramo ostale energetske potrebe nadomestiti z nadomestkom oziroma laktanom in z močnimi krmili. Po 10 dneh napajanja s polnim mlekom lahko nenadoma preidemo na laktan ali na sintetično mleko, kot ga ponekod imenujejo. Pred uporabo laktana razredčimo z vodo v pravilnem razmerju (običajno 1:9) ali tako kot je predpisano. Običajno napravimo tako, da 1 kg suhega mlečnega nadomestka dobro zmešamo z enim litrom tople vode 42–46°C nato dolijemo 9 litrov pogrete vode in dobro pomešamo. Primerna toplota mleka je 36–38°C. Dajemo ga v dveh obrokih po 3 litre. Pri takem načinu vzreje je nujno potrebno že od 2. tedna starosti dati teletu na voljo mlačno oziroma ne premrzlo vodo za pitje. V nasprotnem primeru pride do zaprtja in napenjanja. Pokladati moramo posebno krmilo — »starter«, ki je sestavljen iz lahko prebavljivih snovi. Po dveh mesecih starosti, to je po 60 dneh nehamo z laktanom.

Vedro z mlekom naj bo obešeno v višini glave teleta. V vedru je lahko ventilski pravajoči sesek, skozi katerega tele vleče mleko ali pa na spodnjem koncu vedra nameščen gumijasti sesek. Pri napajanju iz vedra tele prehlavno pije, zato lahko del tega mleka pride v vamp. V takih primerih je prebava v širšniku motena, kar lahko povzroči drisko. Vedro za napajanje po vsakem obroku operemo, ker tudi nesnažna posoda povzroča obolenje.

Večina praktikov priporoča odstavljjanje telet naenkrat ne pa polagoma. V tem primeru prisili teleta lakota, da poje dovolj močne krme in ostale suhe krme. S pravilno prehrano in če so razmere v hlevu take, da omogočajo dobro počutje, bodo obdržali teletovo zdravje in prirast.

Kmetijstvo je vsepovsod v stalni tekmi z industrijo, da bi dosegalo primeren dohodek za ljudi, ki se ukvarjajo z njim. Dohodek kmeta (življenjska raven) naj bi bil tak, kot ga ima kvalificirani delavec v industriji — to je želja in cilj prizadevanj industrijskih dežel, kjer sestavljajo kmetijstvo pretežno družinske kmetije. Dohodek kmeta od dela pa je enak dohodku kvalificiranega delavca v industriji takrat, kadar je njuna storilnost dela enaka, seveda ob enaki urni plači in enakem trajanju delovne zaposlenosti.

polno izrabljen (če seveda ne dela še kje drugje). V tem primeru gre pač del dohodka kmetije tudi za to, da delno vzdržuje traktor, ki ni polno izkoriščen. Tako se prevelika mehanizirana sprevrže v nekaj nasprotnega, kot pa je njen namen.

dipl. inž. VELJKO KRIZNIK

Zadevo lahko reši le skupinska raba večjih strojev. Več kmetov skupaj lahko smotrno zaposli tak stroj in s tem zniža stroške stroj-

Proizvodne skupnosti v Franciji

Kaj pa vpliva na storilnost dela kmeta? Več dejavnikov. Eden od teh je opremljenost, zlasti s stroji, drugi, sodobni načini pridelovanja, tretji, pa koristno uporabljeni čas, ki ga ima kmet na razpolago za delo.

Opremljenost s stroji pomeni, da kmet s traktorjem v istem času več opravi kot oni z vprego, z večjim traktorjem več kot z manjšim. Čim bolj je mehanizirano delo, manj človeškega dela potrebuje — storilnost dela je torej večja.

Pri opremljanju s stroji pa velja, da vsak stroj terja določeno trajanje zaposlitve na leto, sicer pride strojna ura predraga. Kmet sicer v manj časa opravi s strojem delo, toda to opravilo je lahko dražje, kot pa je ročno! Nekateri naši kmetje so že trčili ob to.

Staro merilo za velikost traktorja je bilo — približno ena KM na 1 ha. Koliko takih kmetij pa je pri nas, ki bi imele 20 do 25 ha? Nobene. To pomeni, da na nobeni naši kmetiji ni traktor

nega dela. To je poznana stvar, le da se v življenju tako lahko to ne uveljavlja povsod. Zakoreninjena miselnost, bojazen, kako se bomo dogovarjali s sosedi o vrstnem redu uporabe stroja, razdelitvi stroškov, popravil itn. ovirajo hitrejšo uveljavljanje strojnih skupnosti. Medsebojno zaupanje sodelujočih je osnovni pogoj za uspešno delo strojne skupnosti. Pri nas se uveljavljajo le-te v glavnem pri res velikih strojih, kjer posameznik ne zmora sam nabave (obiralni stroji za hmelj); kazalo bi jih bolj uveljavljati tudi pri obdelovalnih strojih (traktorjih s priključki). Le skupinska raba strojev bo zagotovila, da se ne bi kje zgodilo, da bi imeli visoko mehanizirane kmetije, kmeta na njej pa s praznim žepom.

Sodobni načini pridelovanja omogočajo večji pridelek ali višjo molznost. To pa pomeni ob enakem vloženem delu večji dohodek. To je dovolj poznano in velja povsod v kmetijstvu.

(Nadaljevanje prihodnjici)

inž. agr. FRANC VOZIC

prvih nekaj ur življenja dobiva materino mleko. Ker ima sesanje veliko slabih strani, naj omenim samo nekaj: sesanje po volji je negospodarsko, ker popije tele več mleka in česče posledice so driske. Pri odstavljanju težko navadimo teleta na pitje, zaradi česar zaostane v rasti. Obvarujemo kravo pred poškodbami vimena, posebej naj omenim posledice sesanja pri privesnicah. Zaradi tega, ker tele ne posesa vse četrti vimena enako, nastane neenakomeren razvoj vimena. Tele po porodu še nima razvitega sistema želodcev zato lažje uravnavamo obrok. V začetku je razvit samo pravi želodec (sirišnik), vamp in kapica pa še nista razvita. Šele pri pokladanju voluminozne krme in močnih krmil začnejo funkcijo tudi predželodci. Zato moramo posebno paziti, da tele ne zaužije preveč mleka, ker se le-to potem zadržuje v predželodcih in povzroča prebavne motnje. Zato se priporoča vzreja telet z napajanjem. Prvo mleko, ki ga tele zaužije, se imenuje mlečno. Največja prednost tega mleka je, ker vsebuje prvih nekaj ur veliko beljakovin, od katerih več kot polovica odpade na globuline in albumine. Predvsem so važni globulini kot nosilci zaščitnih snovi v organizmu. Mlečno vsebuje do 15-krat več vitamina A, 3-krat več vitamina D₃ in več vitaminov B kompleksa. Ob rojstvu je tele

ŽIVINOZDRAVNIŠKA
služba

ZA JANUAR

Od 6. 1. do 13. 1. 1973 Vet. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201

Od 13. 1. do 20. 1. 1973 Vet. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407

Od 20. 1. do 27. 1. 1973 Vet. Šribar Edvard, dipl. vet., Šempeter, tel. 71-080

Od 27. 1. do 3. 2. 1973 Vet. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048

Od 3. 2. do 10. 2. 1973 Vet. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201

Dežurna služba prične ob delavnikih ob 15. uri in traja do 7. ure zjutraj.

Ob sobotah prične dežurstvo ob 12. uri in konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

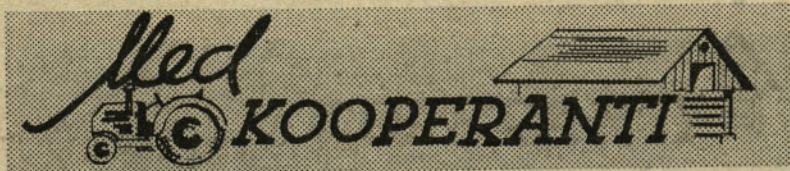
VETERINARSKA POSTAJA
ZALEC

**Zdravja in uspehov polno
novo leto želi bralcem**

**Inštitut za hmeljarstvo
in**

Hmeljna komisija Slovenije

Težka, siva odeja je ležala nad vlažno dolino, ko sva jo z inž. Lukom Semprimožnikom mahala po slabi blatni cesti od Tabora skozi Loko proti Črnemu vrhu. Pod Ojstrico naju kašipot usmeri na boljše cesto v desno. Sicer pa Luka dobro pozna te kraje, saj je domačin.

Zavila sva v breg. Tu naju pozdravi slavalok ovit s trobojnico. Ostal je kot spomin na skorajšnjo otvoritev ceste. Iz blata sva se po lepi v serpentine speljani cesti pripeljala v zmrzal, ivje in med lehe snega, toda v središču Črnega vrha na višini menda nad 700 m še nisva prebila sivega plašča, ki kot svinčen oklep že nekaj dni leži nad dolino.

Namenila sva se obiskat kooperante Cestnika in Lukmana. Ti se z Rožancem, Lesjakom, Rožičem, Bergantom in drugimi usmerjajo v gojenje malin, saj so jih posadili nad 2 ha.

Pri Smoletu — tako se reče pri Lukmanovih po domače — naju je pozdravil čuvaj, hiša pa je bila zaklenjena. Ogledala sva si adaptiran hlev z dvanajestimi stojišči in napajalniki. Poleg krav je stala tudi ovčka. Stojišče za konje je prazno. Torej so v gozdu ali na njivi. Sosea je pojasnila, da se je Cestnik odpeljal v dolino, Smole da je nedaleč, verjetno v gozdu. Ugotavljala sva, da je res mnogo lepše, če imaš domačijo na vrhu hriba kot na pobočju. Tu so njive ravne. Lukmana z ženo sva našla v žičnici na Prodanci, kjer v že 14-letnem hmeljišču hmelj delno opušča in pravkar sadi maline. Z obema sva se zapletla v prijeten razgovor o sajenju malin in ostali tehnologiji.

»Hmelj bomo tu v Črnem vrhu skoraj opustili in se preusmerili v maline in ribez. Hmelj opuščamo zaradi njegove starosti, dotrajanosti žičnic in zaradi obiralcev, ki ne zahajajo več radi tako visoko. Od malin pričakujemo dobre donose. Sadimo švicarske sorte ZEVA I, II in III. Zorijo ena za drugo in tako omogočajo obiranje skozi leto. Zaenkrat bova z ženo nasadila 3 vrste, ostalo površino, ki je še pod hmeljem, pa nameravamo zasaditi z ribezom in žičnico podreti. Njive imamo na ravnem in zaradi tega je obdelava s traktorjem mogoča. Resno sem začel misliti nanj, mi je razlagal gospodar med polaganjem sadik, dokler mu jih ni zmanjkalo. Zadel si je koš na ramo. Poslovila sva se z Lukom od gospodinje, ki je sadike sadila, in krenila z Antonom proti domačiji.

Med potjo nama je gospodar razlagal, kako veselo je bilo ob otvoritvi ceste pri Beceju — Alojzu Cestniku. Cesto so gradili vsi, seveda s pomočjo občine in gozd-

ne. Po vasi so pobrali denar in kure, spekli vse do peciva in pripravili gostijo, kot jo samo složni Črnovešani znajo. Zaključek tako (Nadaljevanje na 7. strani)

Prerano v smrt

Nenadoma nas je 6. decembra zapustil VÖLKNER ADOLF iz Šempetra. Ponesrečil se je na delovnem mestu pri delu z buldožerjem.

Rojen je bil 24. 7. 1943 v Spuhlji pri Ptujju. Po končani osnovni šoli se je najprej zaposlil v Remontovnem podjetju Ptuj. Nekaj časa je bil zaposlen v Kmetijskem kombinatu Koper. Leta 1962 je prišel v Kmetijski kombinat Zalec, obrat Založe—Šempeter. Tu si je pri Kmetijskem izobraževalnem centru pridobil poklic hmeljarja. Pozneje je položil še izpit F kategorije in se zaposlil kot traktorist. Pri delu je bil tih in požrtvovalen delavec ter dober tovariš. Leta 1970 je nastopil delo strojnika na buldožerju na naši delovni enoti. Opravil je tudi izpit za delo s tovrstnimi stroji v Ljubljani.

Bil je dober in požrtvovalen delavec in je užival ugled pri sodelavcih, vodstvu delovne enote in vseh, ki so ga poznali. Nikoli in nobeno delo mu ni bilo pretežko.

Na njegovi zadnji poti v Ptujju ga je spremljalo veliko sodelavcev in prav tako člani Prostovoljnega

gasilskega društva Šempeter, katerega aktiven član je bil dolga leta.

Za njegov trud in vse iles, ki jih je posvetil za razcvet našega podjetja, smo mu globoko hvaležni. Naj mu bo lahka domača zemlja!

DE strojna postaja
ZALEC

Nenadoma nas je dne 18. 11. 1972 zapustil ALOJZ KRAJNC iz Višnje vasi pri Vojniku.

Rojen je bil 1896. leta v Višnji vasi. Že od leta 1925 je kmetoval in hmeljaril na svojem posestvu in bil vzor okoliškim kmetom. Zato so ga izvolili za župana v Višnji vasi. Po osvojitvi je sodeloval z zagrujo in bil zmeraj član združnega sveta. Po združitvi zadruga s kombinatom »Hmezad« je bil vsa leta predsednik in član hranilno-kreditnega odbora pri PE Kooperacija Vojnik.

Na njegovi zadnji poti ga je pospremila številna družina, številni znanci in prijatelji. Od pokojnika se je poslovil v imenu kombinata in okoliških kmetovalcev kooperant Anton Golež iz Brezove.

PE Kooperacija
Vojnik

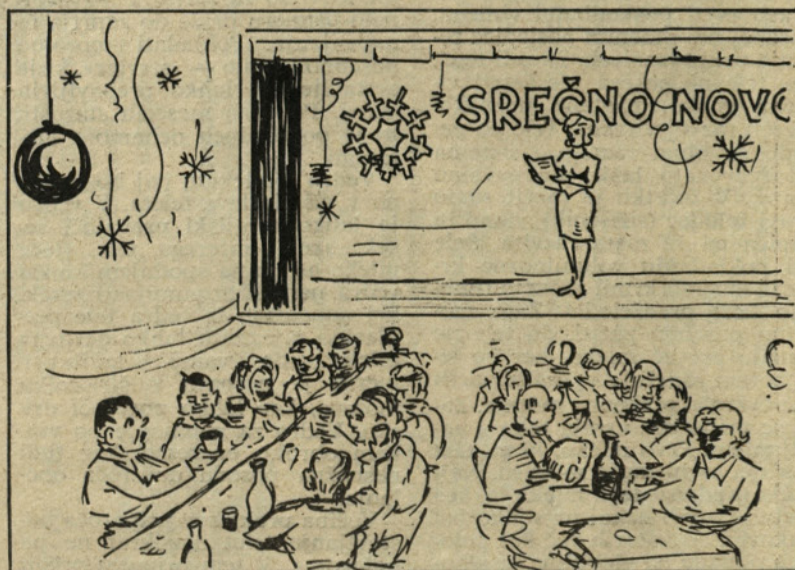
1.

Silvestrov večer...

Oče Obrekar kriči iz hleva: »Stara, nocoj greva silvestrovat! Dolina je v snegu, poklali smo, pripravi dobro večerjo.« Obrekarica nazaj: »Kar sam pojdi. Utrujena sem. In Milan je pisal, da pride. Nekdo mora biti doma. Ti pa kar pojdi. Pečenka je pripravljena, Pa da se ga ne boš prehudo nasekal. Tudi Grabnarji so tam...« Obrekar skoraj nejevoljen: »Zato pa! Kar našega ni, ima pri mladih zadržnikih Grabnarjeva Majda glavno besedo. No, zaključno obleko gor in greva...«

Sneži, kr naprej sneži, snega je do kolen in še čez. Obrekarja se držita za roke in se spuščata v dolino. Oba čez šestdeset, vendar sta si blizu kot nekoč, ko sta jih imela dvajset. Sredi celca obstaneta. Obrekar usloči desnico, privije Mino, ji dahne v uho: »Nocoj pa, oh nocoj!...« Obrekarica si briše usta: »Grdavs, le kaj te je obsedlo? Ko bi le Milan prišel...«

Iz zadržnega doma prihajajo akordi poskočnih melodij. Zunaj nagosto sneži, zdolec preganja snežinke in reže v kosti. V dvorani pa je toplo, prepelna je. Zbrani so mladi, srednji, starijši; zbrani so kooperanti, pridelovalci hmelja, živine, krompirja, sadja, Ni z rožicami postlano to kmečko življenje, ko pa prihaja NOVO LETO, dvorano zasuje vzdušje prastare pesmi: Kmetič veselo na svetu živi. Na polje gre orati, gre svoje žito s'jati, korajžno, veselo na svetu živi!

2.

Obrekarji in Grabnarji so si že nekaj let v laseh. Zaradi tistih nekaj košev hmelja. Takrat so bile še vaške sušilnice in so sušili navzkriž. Grabnar je trdil, da mu je Obrekar snel z les pet košev prvovrstnega hmelja. To pa ni bilo res. Zamenjal mu ga je bil Smrekar. Jeza pa taka! In sta zavihala rokave. Najprej je mahnil Grabnar, vrnil je Obrekar. Pa je imel Obrekar tršo pest in je Grabnarja zbil pod voz. Kobila je potegnila in je Grabnarju pod laktom zdrobilo levo roko; od takrat sta smrtna sovražnika. Zdaj na Silvestrovo pa sta mizi skupaj, gledajo si iz oči v oči, Majda, prikupno kmečko dekletje utiša muzikante in spregovori v dvorano: »Prijetno, zdravo in srečno vsem skupaj! To veste, da Obrekarjevega Milana ni. Pri vojaki je. On je predsednik mladih zadržnikov. Jaz sem njegova namestnica. Jutri bo Novo leto, Milan je duša, naše sreče. Tukaj je nekaj voščilnic, kdor ga spoštuje in ga ima rad, naj pride in se podpiše. Danes, ob Novem letu pozabimo na vse preklarije in hudobije. Pozdravljeni, srečno!«

3.

Muzikanti poprimejo za instrumente, viže se znova zvrstijo. Vse se vrtilo: starejše, srednje in mlado. Dvorana, vsak kotiček je v znamenju novega leta.

Vremenski PREGOVORI

— Če v prosincu ni snega, ga še mali traven da.

— Anton, puščavnik in opat, ne pusti ne orat, ne kopat.

— Kralji se vrnejo, zimo obrnejo.

NAJBOLJŠE ZDRAVILO

Tebanskega cinika Kratesa so povprašali po zdravilu proti lju-bezenski strasti. Odgovoril je:

»Dobro sredstvo je lakota, boljše sredstvo je čas, najboljšo — vrv.«

Hmeljar izdaja delavski svet Kombinata »Hmeza« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton GUBENŠEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVIČ, dipl. kmet. inž., Bogdan PUGELJ, dipl. kmet. inž., Jože ROJNIK, kooperant, Rajko ZOHAR, dipl. živ. tehnolog, Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik — Uredništvo je v Kombinat »Hmeza« Zalec, Ulica žalskega tabora 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih. — Letna naročnina 12 dinarjev. — Tisk in klišej AERO kemična in grafična industrija Celje.

Zaradi samoupravnega sporazuma nismo uspeli objaviti številnih zanimivih prispevkov. Objavili jih bomo v naslednji številki. Prosimo za razumevanje!

Uredništvo

NAGRADE NOVOLETNE KRIŽANKE

1. nagrada	100 din
2. nagrada	70 din
3. nagrada	50 din
4. nagrada	30 din
5. nagrada	20 din

Morda vam bomo, dragi bralci, s križanko popestrili novoletno praznovanje.

Če pa smo v tem uspeli, pošljite rešitve do 20. januarja 1973 na uredništvo Hmeljar, Kombinat »Hmeza« Zalec.

Tudi sreča ne počiva!

Na koncu kvartopirskega izraza vpiši vpis »POD«, pod srednjo sliko pa ne vpiši 23. in 22. črko, ampak 22. in 21.

Oprostite, zagodel nam jo je tehniški škrt! Uredništvo

(Nadaljevanje s 6. strani)
velikega dela ne bi bil zaključek, če ne bi povabili predsednika občine, šefa gozdne in še nekaterih. Jožko Rozman se je med njimi počutil prav prijetno in ostal pozno v noč.

Pri njih doma so na steni viseli trije šolski urniki Metke, Branke in Mire. Vse tri hodijo v bratsko šolo, kamor je debelo uro.

Smole je naložil sadike v koš in pred kapelo smo se razšli.

Oglasiti bi se morala še pri Pavšarju zaradi mlečne kontrole, a se nisva, ker je bila pot slaba in ura že pozna.

Približno na pol poti v breg sva srečala Cestnika, ki je s fičom peljal otroka iz šole.

Luka pravi, da je tod veliko gob. Bomo spomladi poskusili srečo?

Prebivalcem Črnega vrha in vsem kooperantom želim srečno in uspešno novo leto 1973.

Urednik

Škripičisti pišejo

Skoraj bom vrtnarka

Stroški bivanja v internatu znašajo 430 dinarjev, žal pa štipendija pokrije le del teh stroškov. Seveda bi si vsak želel, da bi štipendija krila vse stroške študija, a to se da razumeti, da je skoraj nemogoče.

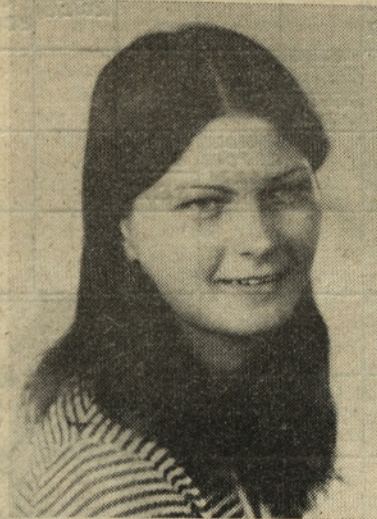
krožek, ki pa upamo, da bo tudi kmalu začel resno delati.

Poklica se vsekakor veselimo, sicer ne bi ostala dve leti v tej šoli, saj jih je bilo nekaj, ki so jo popihali, ko so dobili v roke motiko. Skratka obupali so, ko so videli, oziroma spoznali delo, ki spremlja naš poklic poleg lepih »roč« . Mnogi si predstavljajo, da je ta poklic le delo z lepim cvetjem, samo kot je znano vsem, da lepe cvetlice potrebujejo tudi mnogo oskrbe in dela, da so pripravljene za prodajo. Po moje ta poklic ni dovolj cenjen, saj jih je še veliko, ki se ob besedi vrtnar zmrdujejo, češ, ta je pa kmetavzar.

Od leta 1973 pričakujem to, kar vsi, ki smo letos v drugem letniku Vrtnarske šole. To je, da bi šolanje, zaključne izpite iz strokovnih predmetov končala čim uspešneje, si pridobila še več znanja, ter se dobro vključila v delovni kolektiv.

Vam in bralcem lista želim vse najlepše v 1973. letu!

Skorja Majda
Vrtnarska šola
Medlog

Mislim, da mi šola nudi precej za bodoči poklic. V šoli se mnogo učimo, le da nekateri učenci ne gledajo na znanje, ki nam ga šola nudi, ampak le na številke, da bi bile čim boljše, v redovalnici. Predlagala bi še aranžerski

OTROŠKA RADOVEDNOST

— Ata, kakšne sledi pusti alkohol na človeku?

— Strašne, sinko, strašne! Ko sem šel silvestrovat, so mi rekli gospod, ko so me metali ven, pa krava pijana.

Zavrtita se tudi Obrekarja in Grabnarja. Počasi, malce okorno, toda vrtijo se. In podpisujejo. Pošiljajo pozdrave Milanu, ki je mlade zadružnike spravil v organizirano skupino.

Mladi so videli velik del naše domovine, bili so v Italiji, Avstriji, na Češkem. Tudi Grabnarja podpišeta. Majda objame očeta in mater, stisne roko Obrekarjema. Kapljica sem, kapljica tja, v obeh ni sovražstva; Grabnarji in Obrekarji so z bogani, po tolikih letih. Miza k mizi, kozarček h kozarčku, roka v roko. In pesem: Hribčki, ponižajte se! Dolin'ce, povišajte se! Da se bo vid'lo to ravno polje, da bom vid'la, kje fantič moj gre.

Majda pa skrbi Sivka. Povrgla bo. Novo leto bo rodilo novo življenje. Mora domov, za uro, dve. Mora.

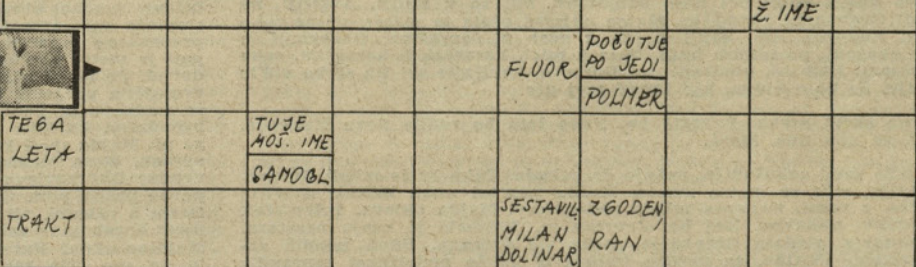
Muzikantje sami zabušantje, nočejo da svirajo. Tako kriče mladi. In muzikantje udarijo, viže se znova zvrste. Majdo poprosi mlad inženir Srečko: »Samo en ples, z vami, najlepšo mlado zadružnico. Majda okleva. Inženirček je mlad, očarljiv, mikaven. Naj bo. Zavrtita se. Premalo je zanj prostora. Gledata Grabnarja, gledata Obrekarja, gleda vsa dvorana. Eden mladih zadružnikov zakliče: »Majda, ta mestni fičfirč ti bo še nedolžnost zapravil!« Majda se brž opraviči: »Oprostite, moram domov, Sivka bo vsak čas povrgla!« se inženirčku izvije, vzame plašč in zbeži v zimski večer.

4.

Sneži, kar naprej sneži. Iz dvorane prihajajo akordi veselih viž. Grabnarjeva Majda pa zasaja noge v celec in speši korak. Tam zadaj se opoteka inženir Srečko, obratni inženir pri KK. »Hej, Majda, počakaj, počakaj!« kliče, stopinja mu ne speši, dekle se izmika očem. Od daleč zakliče: »Hej, gospodič, prenevarno je, vrni se v dvorano in pleši do zore!« In zares je nevarno. Ob poti je meter globok jarek. Skopali so ga mladi zadružniki. Tod bo stekel vodovod. Če ne bi zapadel sneg, bi cevi že položili. To je bila Milanova zamisel, uresničila pa jo je Majda. Nekaj sto, nekaj tisoč ur je v tem jarku. Kopali so podnevi in ponoči. Majda je končala srednjo kmetijsko in je pametna, preudarna kmečka punca. Toda, kje je Milan? Pisal je, da pride, zdaj pa ga ni. Majda speši korak, vse hitreje, hitreje, snežinke se topijo na prevročem obrazu. Mora pomagati Sivki. In kaj tista svetloba iz snežne teme? Tam je vendar Obrekarjeva kmetija! Ali je doma? Ali je res prišel? Inženir Srečko pa ne pozna poti. Opoteka se po celcu sem in tja, dokler ne zdrkne v jarek. Grabi z rokami, ali vse je spolzko, gladko, mrzlo in mokro. Začofota, skuša ujeti korak in v mislih preudarja: Fant, kaj če ta stvar vodi naravnost pod Majdino okno? Huraaa! zakrili z rokami, se ustopi, roke nastavi na suhe ustne in na vse grlo zakliče v zasneženo noč: »Majda, hej, Grabnarjeva Majda, SREČNO, SREČNOOO!« in se z vsemi močmi požene naprej, sreči in NOVEMU LETU naproti.

(Nadaljevanje prihodnjic)

KMETIJSKI KOMBINAT

„HMEZAD“

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

(PREDLOG ZA JAVNO RAZPRAVO)

Žalec, 15. 12. 1972

Na podlagi določil I. točke XXII. ustavnega dopolnila Ustave SFRJ in I. točke XXIX. ustavnega dopolnila Ustave SRS sklenejo temeljne organizacije združene-ga dela (v nadaljnjem besedilu TOZD)

KMETIJSTVO ŽALEC, Šempeter v Savinjski dolini

KMETIJSTVO RADLJE, Radlje ob Dravi

KMETIJSTVO ŠMARJE, Šmarje pri Jelšah

KOOPERACIJA, Žalec

SADJARSTVO MIROSAN

VRTNARSTVO, Celje

GOZDARSTVO, Polzela

MESNINE, Celje

MLEKO, Celje

VITAL, Celje

HMEZAD, izvoz hmelja — hop-export

MESALNICA KRMIL, Žalec

STROJNA POSTAJA, Žalec

GOSTINSTVO, Celje

HISNI SKLAD, Žalec

ZDRUŽENA HLADILNICA, Celje

SKUPNE SLUŽBE PODJETJA, Žalec

skladno s sklepi svoji delovnih skupnosti.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

**o združitvi dela in sredstev v podjetje
Kmetijski kombinat »Hmezad«**

1. člen

TOZD, podpisnice tega sporazuma, združujejo svoje delo in sredstva, da skupno urejajo medsebojne odnose glede skupnega upravljanja poslov in sredstev družbene reprodukcije in druge medsebojne pravice in dolžnosti, da določajo osnove za ureditev svojih odnosov z drugimi delovnimi organizacijami, združenji in z družbenopolitičnimi skupnostmi in urejajo druge skupne zadeve v združenem delu.

I. PRAVNI POLOŽAJ PODJETJA IN TOZD

2. člen

Podjetje **Kmetijski kombinat »Hmezad«** ima lastnost pravne osebe.

S sklenitvijo tega samoupravnega spo-

razuma se dosedanji pravni položaj podjetja ne spreminja, ampak nadaljuje poslovanje v skladu s tem sporazumom.

3. člen

TOZD, naštete v uvodu tega sporazuma nimajo lastnosti pravne osebe.

Organi upravljanja podjetja ali TOZD lahko predlagajo podpisnicam tega sporazuma, podelitev lastnosti pravne osebe že obstoječi, novo priključeni ali novo osnovani TOZD, če to narekujejo poslovni interesi in koristi podjetja, oziroma vseh v podjetju združenih TOZD.

S TOZD, ki pridobi status pravne osebe, sklenejo vse TOZD dopolnilo k temu samoupravnemu sporazumu, s katerim se določi, katere drugačne pravice in dolžnosti iz tega sporazuma ima TOZD z lastnostjo pravne osebe, in če obstoja subsidiarna odgovornost podjetja za obveznosti TOZD — pravne osebe.

Lastnost pravne osebe preneha TOZD, kadar prenehajo razlogi, zaradi katerih je tak položaj dobila.

Ne glede na pravni položaj so vse TOZD enakopravne v medsebojnih poslovnih odnosih.

4. člen

TOZD vzpostavljajo poslovna razmerja med seboj in s tretjimi osebami iz dejavnosti in poslov, za katere so registrirana in ki jih s samoupravnimi sporazumi, statutom in drugimi splošnimi akti ali pooblastili ni prenesla na podjetje.

5. člen

TOZD, ki nimajo lastnosti pravne osebe, vzpostavljajo poslovna razmerja v imenu in za račun podjetja, toda le v okviru razpoložljivih sredstev na svojem računu in po smernicah in navodilih organov upravljanja podjetja.

Kupo-prodajne pogodbe z veljavnostjo nad 1 leto s tretjimi osebami, razen z zasebniki, sklepajo TOZD s soglasjem podjetja.

Dolgoročne pogodbe o kooperaciji v kmetijski proizvodnji sklepajo samostojne TOZD, ki jim je to predmet poslovanja.

6. člen

TOZD, ki imajo lastnost pravne osebe, vzpostavljajo poslovna razmerja z drugimi TOZD in s tretjimi osebami v mejah svojih sredstev samostojno v svojem imenu in za svoj račun.

7. člen

Vsaka TOZD jamči za svoje obveznosti z vsemi svojimi denarnimi sredstvi, ki jih ima v svoji blagajni ali v interni banki, ter s svojimi terjatvami, ki jih je mogoče pobotati z njenimi obveznostmi do upnikov.

Če sredstva iz prejšnjega odstavka ne zadoščajo za kritje njenih obveznosti, so za nepokrite obveznosti TOZD, ki nima svojstva pravne osebe, solidarno odgovorne vse ostale TOZD. Za TOZD, ki ima svojstvo pravne osebe so druge TOZD solidarno odgovorne, če je tako določeno v dopolnilu temu samoupravnemu sporazumu in to do višine, ki je v njem določena.

Sredstva ene TOZD, ki se na ta način uporabijo za kritje obveznosti druge TOZD, se štejejo kot kratkoročno sanacijsko posojilo, ki se obrestuje po obrestni meri, ki jo določijo organi upravljanja podjetja.

8. člen

Podjetje sklepa pogodbe s tretjimi osebami v »imenu TOZD«, kadar vstopa v poslovno razmerje, ki je trajnejšega značaja, več TOZD in je tak skupen nastop v interesu podjetja. Sklenitev skupne pogodbe je vezana na soglasje prizadetih TOZD.

Kadar nastopa podjetje v imenu vseh TOZD, odgovarjajo za nastale obveznosti vse TOZD solidarno. Kadar podjetje nastopa v imenu ene ali več TOZD, odgovarjajo za obveze tiste TOZD, v katerih imenu je podjetje nastopilo.

Medsebojno odgovornost in način sklepanja pogodb ureja podrobneje statut.

9. člen

Medsebojne odnose, ki imajo trajni značaj in niso urejeni s tem sporazumom, urejajo TOZD s posebnimi samoupravnimi sporazumi in skupnimi splošnimi akti.

Medsebojne poslovne odnose, ki izvirajo iz tekočega poslovanja, urejajo TOZD s pogodbami na podlagi gospodarskega načrta in v skladu s samoupravnimi sporazumi, skupnimi splošnimi akti in sklepi organov upravljanja.

10. člen

TOZD lahko v zadevah, ki niso skupni interes vseh TOZD in jih s tem sporazumom niso prenesla na organe upravljanja podjetja, sklepajo samoupravne sporazume in družbene dogovore z drugimi TOZD izven podjetja ali družbenopolitičnimi skupnostmi. Ti sporazumi in dogovori ne smejo biti v nasprotju s tem spo-

razumom ali z interesi drugih TOZD v podjetju.

Način sklepanja teh sporazumov ali dogovorov določi statut podjetja.

II. FIRMA IN POSLOVNI PREDMET

11. člen

Naziv podjetja je **Kmetijski kombinat »Hmezd«** (v nadaljnjem besedilu podjetje).

Firma podjetja vsebuje zaščitni znak in naziv podjetja.

TOZD poslujejo pod firmo podjetja, ki se jim doda še njihov naziv. O nazivu TOZD sporazumno odločajo organi TOZD in organi podjetja.

S statutom se določa sedež podjetja, skrajšana označba firme podjetja, opis zaščitnega znaka ter vsebina žigov podjetja in TOZD.

12. člen

Zaščitni znak podjetja je obenem tudi blagovni znak obvezen za vse proizvode TOZD, razen hmelja, kjer se uporablja tradicionalni ščitni znak za hmelj.

Podjetje in TOZD uporabljajo enotna zunanja obeležja (likovni videz), v katerih se pojavlja zaščitni znak in firma (poslovni papir, napisne table, žigi, embalaža, reklamna sredstva), kar ureja poseben pravilnik.

Organi upravljanja podjetja sklepajo o enotni obliki in uporabi firme podjetja in TOZD, o obliki in uporabi zaščitnega znaka kot blagovne znamke in drugih obeležij, ki izražajo enoten zunanji (gafični) videz.

13. člen

Poslovni predmet podjetja določa po dejavnostih statut podjetja in zajema vse dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo TOZD.

Organi upravljanja podjetja sklepajo o predmetu poslovanja TOZD na njihov predlog ali na svojo pobudo, kadar gre za dejavnosti, ki se na novo razvijajo izven obstoječih TOZD.

14. člen

Pri širjenju svojega predmeta poslovanja in razvijanju novih dejavnosti mora TOZD upoštevati načela smotrne delitve dela v podjetju, specializacije in povezovanje dejavnosti v okviru podjetja.

TOZD ne more začeti z novo dejavnostjo, ki je že razvita v drugi TOZD, če leta s tem ne soglaša, razen če to ni v skupnem interesu. To ne velja: 1. za dejavnosti primarne proizvodnje v kmetijstvu, vendar je treba pri organizaciji dejavnosti upoštevati načelo delitve dela in specializacije, in 2. za dejavnosti, ki ima v TOZD pomožni ali stranski značaj; vendar je tudi tu treba upoštevati smotnost, kadar je taka dejavnost že razvita v drugi TOZD, bodisi osnovna, pomožna ali stranska.

1. Cilji združevanja

15. člen

TOZD združujejo svoje delo in sredstva zato, da bi skupno dolgoročno zagotovila svoj uspešen razvoj, zasnovan na skupnih interesih in trdnost svojega poslovanja. V ta namen bodo TOZD:

- zagotavljale enakopraven družbeno-ekonomski položaj vsake TOZD in vsakega člana delovne skupnosti podjetja;
- med seboj povezovala in specializirale proizvodnjo in poslovanje;
- usklajevale in skupno usmerjale svoj razvoj in naložbe, svojo dejavnost in poslovanje;
- skupno nastopale na tržišču;
- združevale sredstva za lasten razvoj in razvoj novih dejavnosti;
- enotno vzpostavljale vse eksterne finančne odnose;
- vzajemno in solidarno zagotavljale trdnost svojega poslovanja in socialno varnost članov delovne skupnosti podjetja;
- zagotavljale materialne in družbene pogoje za stalno izpopolnjevanje organizacije dela, delovne storilnosti, tehnologije in samoupravljanja na znanstvenih dognanjih;
- stalno izboljševale delovne razmere ter osebni družbeni standard članov delovne skupnosti;
- zagotavljale strokovno in družbeno izpopolnjevanje članov delovne skupnosti in šolanje novih strokovnih kadrov;
- določale enoten režim poslovanja in z njim vzpostavljale enotno poslovno disciplino v podjetju.

2. Način uresničevanja skupnih ciljev

16. člen

Svoje skupne cilje in interese uresničujejo TOZD tako, da:

- poverjajo določene skupne posle podjetju (vodilnim delavcem in skupnim službam) in specializiranim TOZD;
- po posebnem sporazumu strokovna služba ene TOZD opravlja posle tudi za druge TOZD;
- prenašajo določene samoupravne pravice, ki so določene v tem sporazumu, statutu in skupnih splošnih aktih na skupne organe in o njih odločajo v samoupravnih organih podjetja;
- skupno določajo enoten način urejanja določenih zadev, ki o njih odločajo organi upravljanja TOZD (skupni splošni akti);
- zagotavljajo in združujejo sredstva za izvedbo skupnih ciljev.

17. člen

Na ravni podjetja se opravljajo za TOZD naslednji skupni posli:

1. usklajevanje dela in interesov med TOZD in podjetjem;
2. skupno programiranje, načrtovanje, analize in statistika;
3. zbirno knjigovodstvo, zbirna obdelava osnovnih sredstev in saldakov (razen za promet s fizičnimi osebam);
4. finančno-kreditni posli s tretjimi osebami, posli medsebojnega kreditiranja, posli skupnega vlaganja, plačilni promet in vodenje internih tekočih oziroma žiro računov TOZD;
5. interna kontrola poslovanja in kontrola izvajanja predpisov, sporazumov in splošnih aktov;
6. usklajevanje poslov v zvezi z organizacijo splošnega ljudskega odpora in civilne zaštite;
7. elektronska obdelava podatkov;
8. zunanjetrgovinski posli — razen hmelja;
9. nabavno-prodajni posli na domačem trgu in cestni prevoz za tiste TOZD, ki nimajo lastnih služb za te posle;
10. pravni posli;
11. projektiranje organizacije dela;
12. investicijsko-razvojni in razvojno-tehniški posli;
13. urejanje in evidenca zemljišč;
14. raziskava tržišča in organizacija ekonomske propagande in aranžerstvo;
15. skupni kadrovski posli, organizacija izobraževanja in posli družbenega standarda;
16. varstvo pri delu;
17. izdajanje glasila podjetja;
18. hranilno-kreditno poslovanje;
19. vzdrževanje, graditev in upravljanje stanovanj ter počitniških domov;
20. odnosi s podjetji, ustanovljenimi v tujini.

18. člen

Razmejitev dela pri teh poslih, kjer se deloma opravljajo tudi v TOZD, določijo organi podjetja s svojimi sklepi ali posebnimi pravilniki po predhodnem mnenju TOZD.

Razmejitev dela temelji na načelu, da se posli organizirajo tam, kjer je najbolj smotno in da se isti posli ne ponavljajo. Združevanje poslov na ravni podjetja ne sme onemogočiti TOZD v njenih samoupravnih pravicah na področju ustvarjanja, ugotavljanja in delitve dohodka in razpolaganja z ustvarjenimi sredstvi ter odločanje v internih zadevah TOZD.

Z razmejitvijo dela ne sme biti okrnjen enoten sistem informacij o poslovanju v podjetju.

4. Skupne službe podjetja

19. člen

Skupne posle na ravni podjetja opravlja TOZD **Skupne službe podjetja**. V njo se vključijo vsi oddelki in enote, ki opravljajo skupne posle, naštete v 15. členu, razen tistih, ki jih opravljajo specializirane TOZD.

20. člen

Stroški poslovanja TOZD **Skupne službe podjetja**, ki se nanašajo na opravljanje skupnih poslov, se zaračunavajo tistim TOZD, za katere opravljajo te posle.

Plačilo za opravljene skupne posle mora zagotoviti delavec **Skupnih služb podjetja**:

1. osebne dohodke v višini obračunskih postavk po pravilniku o višini osebnih dohodkov v podjetju;
2. osebne dohodke iz dobička in sredstva za skupno porabo, ki ustrezajo povprečju v podjetju, razen za delavce oddelkov, ki ustvarjajo eksterno realizacijo, kar se uredi s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov;
3. sredstva za kritje funkcionalnih stroškov;
4. sredstva za kritje obveznosti po družbenih dogovorih, sklenjenih za podjetje.

To plačilo ne zajema sredstev za razširjeno reprodukcijo in rezervnih sredstev.

Za nakup osnovnih sredstev ali za zagotovitev potrebnih obratnih sredstev za opravljanje skupnih poslov, za katere ne zadoščajo sredstva amortizacije TOZD skupnih služb podjetja, zagotovijo druge TOZD z trajnim združevanjem sredstev.

21. člen

Ceno svojih eksternih storitev in poslov določa TOZD **Skupne službe podjetja** samostojno, v skladu s tržnimi pogoji.

Ceno internih komercialnih storitev določijo sporazumno udeleženci v poslu, če je ni določil organ upravljanja podjetja.

Stroški ostalih internih storitev TOZD **Skupne službe podjetja** se krijejo s ceno storitev ali s prispevkom glede na značaj posameznega posla, oziroma skupine poslov.

Cena storitev, oziroma višina prispevka, kakor tudi kateri skupni posli se krijejo s prispevkom, nekateri pa s ceno storitve, določi organ upravljanja podjetja z letnim gospodarskim načrtom na podlagi predloženega programa dela in predračuna stroškov.

22. člen

Samoupravne pravice TOZD **Skupne službe podjetja** določa ta sporazum in statut. Določene samoupravne pravice, ki se nanašajo na opravljanje skupnih poslov, predvsem notranja organizacija, število delavcev na posameznih delovnih mestih,

cene internih storitev opravljajo oziroma določajo samoupravni organi podjetja, ostale pa samoupravni organi te TOZD.

5. Prenašanje poslova na druge TOZD

23. člen

Gospodarjenje s stanovanjskimi hišami podjetja in TOZD in poslovnimi prostori v sklopu stanovanjskih hiš opravlja TOZD **Hišni sklad**.

Pravice in obveznosti TOZD **Hišni sklad** pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami se uredijo podrobneje s pismeno pogodbo, ki jo s to TOZD sklene podjetje, oziroma TOZD, ki je prenesla stanovanje v upravljanje na TOZD **Hišni sklad** v skladu z zakonom.

V samoupravnem organu TOZD **Hišni sklad** sodelujejo tudi predstavniki tistih TOZD, ki so vanj vnesla stanovanja. Način sodelovanja določa statut podjetja.

24. člen

Zainteresirane TOZD lahko sklenejo tudi poseben samoupravni sporazum o tem, da določene posle, ki so jim skupni, opravljajo skupno ali pa jih poverijo eni od TOZD podpisnic posebnega samoupravnega sporazuma.

V takem sporazumu tudi določijo medsebojne pravice in obveznosti iz upravljanja skupnih poslov.

6. Skupno odločanje v organih upravljanja

25. člen

TOZD prenašajo na organe podjetja, da o njih skupno odločajo naslednje skupne zadeve:

- statut in druge skupne splošne akte;
- enotna načela notranje organizacije podjetja in sistemizacija delovnih mest;
- enoten sistem poslovnih informacij, režim in evidenca poslovanja;
- enotno poslovno (proizvodno in komercialno) politiko;
- gospodarski načrti podjetja in ukrepi za njih izvršitev in usklajevanje gospodarskih načrtov TOZD;
- zaključni račun in periodični obračuni poslovanja podjetja;
- enotna razvojna in investicijska politika, skupni pogrami razvoja, usklajevanje investicijske izgradnje in zagotavljanje sredstev;
- enotna finančna politika in eksterni finančni posli;
- enotna politika in sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov;
- enotna kadrovska politika in izobraževanje;
- zadeve iz področja splošnega ljudskega odpora in civilne zaštite;
- odločanje o skupnih in združenih sredstvih in skupnem vlaganju;
- enotna stanovanjska politika (izgradnja in dodeljevanje stanovanj);

- odločanje o združevanju v poslovna združenja, banke, zavarovalnice, konzorcije, skupnosti in druge asociacije izven podjetja;
- odločanje o poslovno-tehničnem sodelovanju, pristopanje k samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom z organizacijami izven podjetja;
- ukrepi proti TOZD, ki krši samoupravne dogovore, splošne akte in medsebojne pogodbe, ki posluje z izgubo ali znatno slabše od danih objektivnih možnosti;
- določanje inštrumentov in ukrepov za izenačevanje pogojev poslovanja in delitve dohodka;
- odločanje o skupni ekonomski propagandi.

26. člen

S statutom se določijo pooblastila in odgovornosti posameznih organov upravljanja podjetja za odločanje v 25. členu navedenih skupnih zadevah, v kolikor niso določena že v tem sporazumu.

7. Enotno urejanje zadev v TOZD

27. člen

S skupnimi splošnimi akti, v kolikor niso urejene že s tem sporazumom, se urejajo enotno za vse TOZD tiste zadeve, ki zagotavljajo enakopraven družbeno-ekonomski položaj vsak TOZD ter vsakega člana delovne skupnosti in ki zagotavljajo vsakemu članu delovne skupnosti čim bolj enake pravice in dolžnosti v združenem delu, ne glede v katerih TOZD je zaposlen.

Te zadeve so:

- delovna razmerja;
- ugotavljanje in delitev dohodka in osebnih dohodkov;
- uporaba sredstev skupne porabe;
- način volitev in trajanje mandata samoupravnih in izvršilnih organov;
- režim gospodarjenja s sredstvi.

8. Merila za investicijske naložbe

28. člen

TOZD se soglašajo, da bodo pri sestavi in pri sprejemanju programa razvoja in načrtov investicijskih naložb, ne glede na njihov posamični interes, glede uvrstitve in prioritete reda določene investicije upoštevale tele ekonomske in družbene kriterije:

1. da bo investicija koristila čim večjemu številu TOZD v podjetju;
2. da bo investicija prispevala k skladnemu razvoju vseh TOZD;
3. da se bodo iz te investicije čim hitreje vračala vložitna sredstva;
4. da je varnost naložb trajno zagotovljena tudi iz širšega družbenega vidika;
5. da je utemeljenost investicije po prej omenjenih kriterijih v elaboratu, ki ga priskrbi zainteresirana

TOZD nedvoumno in strokovno dokazana, za kar jamčijo odgovorni strokovni delavci in samoupravni organi TOZD;

6. da zainteresirana TOZD sama prispeva čim večji delež svojih sredstev;
7. da je ob upoštevanju ostalih pogojev možno angažirati za določeno investicijo tudi zunanje vire sredstev (banke, družbene skupnosti ipd.).

IV. NAČELA NOTRANJE ORGANIZACIJE PODJETJA IN TOZD

29. člen

Načela notranje organizacije podjetja in TOZD določa ta sporazum in statut enotno za vse TOZD.

Vsaka TOZD določa s pravili svojo notranjo organizacijo na podlagi teh načel in akta o sistemizaciji delovnih mest.

V interesu enotnosti režima evidence poslovanja in sistema poslovnih informacij mora TOZD pri tem upoštevati tudi smernice organov upravljanja podjetja.

30. člen

Vsak delavec mora biti vključen v delovno skupnost ene izmed TOZD v podjetju.

Pogoje o članstvu kmetov in njihovih družinskih članov v delovni skupnosti TOZD, ki trajno sodelujejo in v celoti povezujejo svoje poslovanje s podjetjem, določa statut podjetja in pravila TOZD, ki se bavi s kooperacijsko proizvodnjo.

31. člen

Glede na svojo velikost, število zaposlenih, razvitost in razvejenost poslovanja in teritorialno razprostranjenost, se v okviru TOZD lahko organizirajo ožje organizacijske enote: delovne oziroma združne enote in proizvodne oziroma poslovne enote.

32. člen

Delovna enota je ožja tehnološko-eko-TOZD. TOZD na njo prenaša s pravili ekonomska in samoupravna enota v sestavu ločene samoupravne pravice. Za njo ugotavlja in deli dohodek in evidentira njena ustvarjena sredstva za razširjeno reprodukcijo in njene dolgoročne obveznosti iz tega.

Taka enota v TOZD, ki se ukvarja s kooperacijsko dejavnostjo, se imenuje zadružna enota.

Delovna oziroma zadružna enota je tudi volilna enota za volitve članov delavskega sveta TOZD.

33. člen

Proizvodna oziroma poslovna enota je ožja organizacijska enota v sestavu delov-

ne oziroma zadržne enote ali neposredno v sestavu TOZD. Za njo se ugotavlja le njen poslovni uspeh.

34. člen

Zaradi usklajevanja dela, skupnega opravljanja poslov poverjenih podjetju, smotrnega, skladnega in učinkovitega izvajanja razvojnih programov in gospodarskih načrtov, se TOZD z istovrstno ali sorodno dejavnostjo povezujejo v področja.

Sklep o oblikovanju področja sprejme delavski svet podjetja v soglasju s sveti TOZD, ki se vključujejo v področje.

35. člen

Delavski svet podjetja, vključenih v področje, imenuje odbor področja, kot svoj pomožni organ, ki ima nalogo, da skrbi za koordinacijo pri izvršitvi gospodarskih načrtov in razvojnih programov v področje vključenih TOZD.

Za izvajanje operativnih poslov, za usklajevanje in organizacijo dela v TOZD, vključenih v področje in izvajanje sklepov odbora področja, skrbi pomočnik glavne-ga direktorja.

36. člen

V področju vključene TOZD lahko s posebnim samoupravnim sporazumom prenesejo na organe področja tudi naloge in pravice iz svoje pristojnosti in organizirajo skupne strokovne službe ali pa poverijo eni izmed njih opravljanje skupnih poslov.

S takim sporazumom se odbor področja konstituira kot samoupravni organ, ki ga sestavlja najmanj po en delegat vsake TOZD, vključene v področje enega člana imenuje tudi organ upravljanja podjetja.

37. člen

TOZD, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, s predelavo ali s prodajo istega proizvoda ali skupine proizvodov, se povezujejo v poslovne skupnosti.

V okviru poslovne skupnosti usklajujejo svoje medsebojne poslovne odnose, določajo delež posamezne faze poslovnega procesa v ceni končnega izdelka in urejajo druge zadeve iz skupnega poslovanja.

38. člen

Poslovno skupnost ustanovi ter določi naloge in pristojnosti delavski svet podjetja v soglasju s sveti TOZD, ki se vključujejo v poslovno skupnost.

Poslovno skupnost vodi poslovni odbor, v katerega imenuje vsaka TOZD po enega predstavnika, enega pa organ upravljanja podjetja.

39. člen

V poslovno skupnost se lahko vključijo tudi TOZD iz drugih delovnih organizacij, na podlagi pogodb o poslovno-tehničnem sodelovanju ali pogodbo o skupnem vlaganju sredstev.

Odnose v poslovni skupnosti te vrste ureja poseben samoupravni sporazum med TOZD, ki se vanje vključijo.

V. UPRAVLJANJE IN ORGANIZACIJA DELA V TOZD

40. člen

TOZD so nosilci pravic in obveznosti po ustavi, zakonih in tem samoupravnem sporazumu, one samostojno odločajo o vseh zadevah, razen zadev skupnega interesa, katere so s tem samoupravnim sporazumom, statutom in drugimi splošnimi akti prenesle v pristojnost skupnih organov podjetja.

41. člen

TOZD, ki se ustanovi na podlagi skupnega vlaganja združenih sredstev, drugih TOZD ali drugih organizacij združenega dela oz. tretjih oseb, mora organizacijo upravljanja, delitev dohodka in druge svoje pravice uskladiti z določili pogodbe o skupnem vlaganju sredstev.

42. člen

TOZD upravlajo člani njene delovne skupnosti:

- 1) neposredno na zboru delovne skupnosti in
- 2) posredno po svojem svetu.

Če so v sklopu TOZD organizirane delovne oz. zadržne enote, imajo te svoj svet kot samoupravni organ.

S pravili lahko TOZD določi še druge organe upravljanja.

43. člen

S statutom se določijo podrobnejše naloge in dela organov upravljanja TOZD, za katere je — v skladu z načeli enotnosti organizacije podjetja — potrebno, da se enako uredijo za vse TOZD (pravice do pobude, način volitev in postopek, mandatna doba in prenehanje mandata članom samoupravnih organov, osnove za določitev števila članov samoupravnih organov, sklepčnost organov, sklicevanje sej, stalne komisije, zbori delovne skupnosti, referendum itd.).

TOZD določi s pravili vse ostalo glede upravljanja v TOZD, kar ne ureja ta samoupravni sporazum, statut, zlasti še medsebojne odnose in samoupravne pravice ožjih organizacijskih enot v sestavu TOZD.

44. člen

Individualni izvršilni organ in organizator dela v TOZD je njen direktor.

Direktor predstavlja in zastopa TOZD, je odgovoren za izvajanje sklepov in odločitev organov upravljanja TOZD in podjetja.

Individualni izvršilni organ ne more biti član sveta TOZD.

45. člen

Svet TOZD izvoli direktorja TOZD v soglasju z organom upravljanja podjetja in imenuje ostale vodilne delavce na način in po postopku, ki ga določa statut.

Pravice in dolžnosti direktorja TOZD in vodilnih delavcev TOZD določa statut in pravila TOZD.

46. člen

Organizator dela v delovni oz. združni enoti je upravnik, v poslovni oz. proizvodni enoti oz. oddelku pa vodja enote oz. oddelka.

VI. UPRAVLJANJE IN ORGANIZACIJA DELA V PODJETJU

47. člen

Organi upravljanja podjetja odločajo o skupnih zadevah, ki jih TOZD s tem sporazumom in skupnimi splošnimi akti na podlagi tega sporazuma prenašajo na podjetje, organizirajo, usmerjajo in nadzirajo opravljanje skupnih poslov ter sporazumno s TOZD določajo enoten način urejanja določenih poslov v TOZD.

Organi upravljanja podjetja so:

- 1) delavski svet podjetja s svojimi pomožnimi organi, odbori in komisijami;
- 2) izvršilni odbor, kot kolektivni izvršilni organ;
- 3) glavni direktor, kot individualni izvršilni organ.

S statutom se določijo stalni odbori in komisije ter njihova pristojnost.

48. člen

Delavski svet podjetja sestavljajo delegati TOZD, ki jih izmed sebe izvolijo sveti TOZD sorazmerno glede na število delavcev.

Vsaka TOZD mora imeti najmanj enega delegata v delavskemu svetu podjetja.

V statutu podjetja se natančneje določi način določanja števila delegatov in volilni postopek.

Število kmetov — kooperantov, ki se v TOZD izvolijo za delegate v delavski svet podjetja se določi po posebnem izračunu: dohodek kooperacijske dejavnosti v TOZD se deli z zneskom dohodka na zaposlenega v podjetju; na ta način se dobi ekvivalent številu zaposlenih, ki so podlaga za določitev števila delegatov.

49. člen

Delavski svet podjetja sprejme svoje odločitve z navadno večino glasov vseh članov.

Kadar delavski svet obravnava in odloča o zadevah, s katerimi se zagotavlja enotnost poslovanja v vseh TOZD po določbah tega sporazuma, statuta in splošnih aktov, mora dobiti predhodno soglasje svetov TOZD. Če takega soglasja ne dajo vse TOZD, odloča delavski svet podjetja z $\frac{2}{3}$ večino glasov vseh članov.

V zadevah, za katere je določeno v tem samoupravnem sporazumu, da se zaradi različnih stališč v TOZD izvede usklajevalni postopek, odloči delavski svet po opravljenem usklajevalnem postopku.

Način usklajevalnega postopka je določen v statutu podjetja.

50. člen

Delavski svet podjetja odloča v imenu vseh TOZD o združitvi ali pripojitvi podjetja k drugemu podjetju, če se je poprej za to odločilo $\frac{2}{3}$ delovnih skupnosti TOZD na referendumu.

Delavski svet podjetja odloči v imenu vseh TOZD o sklenitvi samoupravnega sporazuma in družbenih dogovorov, o priključitvi drugih TOZD ali podjetij, če je s tem soglašalo $\frac{2}{3}$ svetov TOZD.

51. člen

Delavski svet podjetja izvoli izvršilni odbor izmed delavcev podjetja.

Število članov, način izvolitve in pristojnosti so določene v statutu podjetja. Izvršilni odbor odloča in sprejema ukrepe tudi v zadevah, za katere se v statutu podjetja določijo, da se enotno izvajajo za vse TOZD in vodi enotna politika v podjetju.

Iz svoje pristojnosti lahko izvršilni odbor imenuje komisije, kot pomožne organe.

Izvršilni odbor podjetja odloča tudi o vseh samoupravnih zadevah enot izven sestava TOZD, ki so še v izgradnji in še nimajo svojih samoupravnih organov, dokler se taka enota ne konstituirajo kot TOZD ali vključijo v neko TOZD.

Izvršilni odbor podjetja sprejme tudi odločitve, vezane za poslovanje TOZD **Skupne službe podjetja**, za katere ga pooblašča statut.

52. člen

Glavni direktor je koordinator dela v podjetju, predstavlja in zastopa podjetje.

Glavni direktor organizira in vodi delo v TOZD **Skupne službe podjetja** in je obenem tudi njen individualni izvršilni organ.

Glavni direktor je odgovoren za izvajanje zakonitih in samoupravnih predpisov v okviru svojih pristojnosti in pooblastil določenih z zakoni, statutom, splošnimi akti in sklepi samoupravnih organov podjetja.

Izvolitev direktorja se izvrši po določenih statutu podjetja, ki podrobneje določijo njegove pravice in dolžnosti.

VII. NAČELA MEDSEBOJNIH POSLOVNIH ODNOSOV

53. člen

TOZD se obvezujejo, da bodo v poslovanju medsebojno tesno sodelovale in pri

tem upoštevale interese podjetja kot celote, kakor tudi obveznosti in pravice vsake TOZD v podjetju; pri tem si bodo druga drugi pomagale, da bi dosegle skupno boljši poslovni uspeh.

Pri izvrševanju svojih dejavnosti so dolžne TOZD in enote v njihovem sestavu v medsebojnem poslovanju in v poslovanju navzven vedno ravnati tako:

1. da se podrejajo enotni politiki in skupnim koristim podjetja;
2. da v poslovanju navzven zagotavljajo enoten nastop podjetja;
3. da s pose, ki jih opravljajo navzven, medsebojno usklajujejo in povezujejo, da s takim ravnanjem dosežejo večje ugodnosti za podjetje kot celoto;
4. da v njihovem medsebojnem poslovanju delujejo tržne zakonitosti;
5. da vselej, kadar je to gospodarsko utemeljeno in možno, poteka njihovo medsebojno poslovanje brez internih posrednikov;
6. da samovoljno ne prevzamejo poslov, ki spadajo v dejavnost druge TOZD;
7. da bodo reševale svoje medsebojne spore potom interne arbitraže in da se bodo posluževale zunanjih razsodišč le v primeru, ko bodo izčrpana notranja pravna sredstva.

54. člen

Nedopustno je oviranje drugih TOZD v poslovanju, še posebej pa tako poslovanje, ki bi bilo v nasprotju z interesi drugih TOZD in bi le-tim povzročilo škodo ali v nasprotju s poslovno politiko in gospodarskim načrtom podjetja kot celote.

Dohodek TOZD se ne more povečevati s posli, ki bi zmanjševali skupni dohodek podjetja.

TOZD, ki s svojim poslovanjem povzroči škodo drugi, jo je dolžna le-tej povrniti.

55. člen

V medsebojnih poslovnih odnosih TOZD znotraj podjetja velja načelo predkupne pravice in najugodnejše ponudbe; to pomeni, da ima druga TOZD v podjetju, v poslovanju in menjavi ob vsaj enakih pogojih, vedno prednost pred drugo delovno organizacijo in da se nabavno-prodajne cene in pogoji oblikujejo po tržnih cenah in pogojih, upoštevajoč normalno konkurenčnost na tržišču.

TOZD so dolžne pri načrtovanju svoje proizvodnje in poslovanja upoštevati medsebojne potrebe.

56. člen

Blago in storitve, ki so predmet poslovanja katere izmed TOZD v podjetju, lahko druge TOZD nabavljajo pri tujih dobaviteljih samo s predhodnim pristankom

TOZD, ki posluje s takim blagom in storitvami, pod pogojem, da je tuji dobavitelj ugodnejši za TOZD, ki kupuje, in za podjetje kot celoto.

Manjkajoče blago in storitve, ki jih ni mogoče nabaviti v drugih TOZD ali pa jih ni mogoče nabaviti dovolj, lahko TOZD nabavlja izven podjetja.

TOZD, ki delujejo v blagovnem prometu in predelavi primarnih proizvodov, so dolžne zagotoviti plasman celotne količine proizvodov, ki jo proizvodne TOZD nudijo za prodajo na domačem trgu oz. v izvoz, po pogojih, ki so določeni s tem sporazumom, če so ponujeni obseg, asortiment in dinamika proizvodnje skladni z zahtevami trga.

TOZD, ki proizvajajo surovine za proizvodnjo druge TOZD, lahko prodajo take proizvode drugemu kupcu samo s predhodnim pristankom te TOZD, če ta ni zainteresirana za prevzem ponujene količine teh proizvodov po normalnih tržnih cenah in pogojih.

57. člen

Osnovna medsebojna poslovna razmerja in obveznosti se vzpostavijo z letnim gospodarskim načrtom.

TOZD so dolžne pri načrtovanju proizvodnje in poslovanja upoštevati medsebojne potrebe.

TOZD so dolžne s pismenimi pogodbami urediti medsebojne poslovne odnose, ki izvirajo iz gospodarskega načrta, če le-ti niso dovolj jasno določeni z internimi določili o medsebojnem poslovanju. To se naša zlasti na količine, kakovost in dinamiko dobav, cene in pogoje plačila.

58. člen

TOZD so dolžne izvršiti obveznosti, ki izvirajo iz gospodarskega načrta, razen če tega ne prepreči višja sila ali se ne sporazumejo drugače. Tak sporazum mora biti pismen in ga mora potrditi glavni direktor.

Neizvršitev obveznosti po gospodarskem načrtu ali po pogodbi, daje drugi TOZD pravico, da terjata odškodnino od TOZD, ki jih ni izvršila, če je zaradi tega utrpela škodo, razen če je neizvršitev obveznosti posledica višje sile.

59. člen

Menjava proizvodov, surovin, polizdelkov, materiala in storitev med TOZD se opravlja po tržnih cenah in pogojih ali po cenah in pogojih, za katere so se prizadete TOZD med seboj pogodbeno sporazumele in so v skladu s splošnim režimom poslovanja v podjetju.

Če se TOZD ne morejo takoj sporazumeti o ceni in pogojih, oziroma če ena od njih odlaša s sklenitvijo pogodbe, so dolžne izvršiti posel, kot je predviden z letnim gospodarskim načrtom. Če se o ceni in pogojih niti kasneje ne moreta sporazumeti, jih določijo organi upravljanja podjetja.

60. člen

Kot tržne cene se upoštevajo tiste, ki se oblikujejo na posameznih področjih. Če TOZD, ki predeluje ali prodaja odkupljene pridelke, ne pristane na take cene, sme TOZD, ki odkupuje pridelke, prodati pridelke drugam.

Ponudba in odgovor na ponudbo morata biti pismena ali naknadno pismeno potrjena.

Organ upravljanja podjetja lahko v utemeljenih primerih zavrne prodajo pridelkov drugam, vendar mora v takem primeru zagotoviti pokritje izgube, ki bi jo zaradi tega utrpela TOZD, ki pridelke odkupuje.

To načelo velja le za pridelke, ki niso proizvedeni v skupnem poslovanju ali ob skupnem vlaganju.

Izjemne cene in pogoji, ki jih ponudi zunanji dobavitelj ali kupec in ki znatno odstopajo od povprečnih tržnih tako, da se lahko domneva namen preprečitve posla med TOZD, ne štejejo za ugodnejše pogoje in ne odvezujejo TOZD od njenih obveznosti po gospodarskem načrtu ali pogodbi.

61. člen

Če sta se TOZD sporazumeli za dogovorjene cene, ki odstopajo od tržnih, se lahko tudi dogovorita, da se pozitivne razlike med dogovorjeno in tržno ceno zbira jo na posebnem računu, iz katerega se krijejo negativne razlike, kadar le-te nastopijo, ali da krijeta vsaka polovico odstopanja tržne cene od dogovorjene.

Dogovorjene cene se uporabljajo predvsem v kooperacijskih odnosih in temelje na skupnih vlaganjih v osnovna sredstva ali v proizvodni proces.

62. člen

Kadar ena TOZD pooblašča drugo, da za njo izvrši določen posel, se sporazumno dogovorita o plačilu za opravljeni posel.

Kadar gre za kompenzacijske posle, se udeležene TOZD sporazumejo, kako bodo delile poslovni uspeh takega posla.

63. člen

TOZD, ki stalno oz. redno prodajajo ali nabavljajo isti proizvod, surovino, polizdelek, material ali storitev, so se dolžne dogovoriti o enotnem nastopu, bodisi da ena opravi posel za vse ali pa, da ga poverijo **Skupnim službam podjetja**.

TOZD, ki nabavljajo blago pri istem dobavitelju ali ga prodajajo istem kupcu, so se dolžne dogovoriti o skupnem nastopu na ravni podjetja, če je organ upravljanja podjetja sklenil, da je v interesu podjetja skupen nastop pri določenem dobavitelju ali kupcu.

64. člen

Enotni nastop pri poslovanju na inozemskem trgu bodo TOZD zagotavljale tako, da bodo opravljale vse izvozne in uvoz-

ne posle preko TOZD **Skupne službe**, razen:

1. uvoza in izvoza hmelja in izdelkov predelave hmelja;
2. poslov, za katere je za podjetje kot celoto gospodarsko ugodnejše, da jih opravi drugo podjetje; o taki večji ugodnosti odloča glavni direktor.

65. člen

Kadar se v okviru poslovne skupnosti na podlagi dosežene cene proizvoda ali storitve dogovarja delež posamezne faze delovnega procesa (proizvodnja, predelava, prodaja) se mora upoštevati načelo, da se ob enaki delovni storilnosti zagotovi vsaki fazi enako plačilo za delo in enako obrestovanje uporabljenih sredstev v skladu s poslovnim rizikom, ki ga posamezna faza nosi v skupnem poslu.

66. člen

Promet z denarnimi sredstvi med TOZD in drugimi delovnimi organizacijami in ustanovami se izvršuje le na podlagi odobritve pooblaščenih predstavnikov TOZD ali po nalogih glavnega direktorja, ki jih lahko izda na podlagi določil tega samoupravnega sporazuma in statuta.

VIII. RAZPOLAGANJE S POSLOVNIMI SREDSTVI

67. člen

TOZD razpolaga z vsemi svojimi sredstvi, ki jih ni združila v podjetju in z njimi odgovarja za svoje obveznosti.

Odločanje o uporabi sredstev mora biti v skladu z zakoni, splošnimi akti in sklepi pristojnih organov upravljanja podjetja in TOZD.

68. člen

Denarna sredstva, ki jih TOZD ustvari s svojim poslovanjem ali kako drugače pridobi, se vodijo na njenem tekočem računu pri Interni banki podjetja. Dve ali več TOZD se lahko sporazumejo, da imajo skupen tekoči račun.

Kadar je v interesu podjetja, kot celote, lahko organ upravljanja podjetja določi, da se sredstva TOZD vodijo na žiro računu pri Službi družbenega knjigovodstva.

69. člen

TOZD se obvezujejo, da ne bodo na nobeni podlagi ustvarile obveznosti ali posle, ki bi privedle do takih obveznosti, če z gospodarskimi načrti in posebnimi sklepi niso zagotovljena sredstva ali določeni viri sredstev.

70. člen

Za izvrševanje skupnih ciljev in obveznosti podjetja TOZD trajno združujejo del

svojih poslovnih sredstev v skupnem poslovnem skladu.

Sredstva v tem skladu se evidentirajo po TOZD, ki so jih vnesle — združile.

Trajno združena sredstva se vrnejo TOZD, če izstopi iz podjetja po pogojih, ki jih določi delavski svet podjetja, v skladu z namenom naložbe.

71. člen

Sredstva, ki po delitvi dohodka TOZD Skupne službe ostanejo za akumulacijo, izvirajo pa iz razlik med aktivno in pasivno obrestno mero, ustvarjenih s poslovanjem interne banke, ali iz neposredne dejavnosti podjetja kot celote, se trajno združujejo v skupnem poslovnem skladu.

S sredstvi, ki po delitvi dohodka TOZD SKUPNE SLUŽBE PODJETJA ostanejo za akumulacijo, izvirajo pa iz dohodka ustvarjenega z eksternim poslovanjem, razpolaga ta TOZD samostojno.

72. člen

Za naložbe v druge TOZD ali v druge delovne organizacije, TOZD začasno združuje svoja začasno prosta sredstva.

Če je naložba skupen interes podjetja kot celote, se začasno združena sredstva združujejo za dobo in po pogodbi, ki jo določi delavski svet podjetja v soglasju s TOZD.

73. člen

Začasno združena sredstva iz poslovnega sklada TOZD ali skupnega poslovnega sklada se zbirajo v kreditnem skladu podjetja. V ta sklad se vnašajo tudi prosta sredstva skupnega poslovanja in vsi zunanji krediti za poslovna sredstva, razen kratkoročnih obratnih.

74. člen

TOZD soglašajo, da začasno združujejo v podjetju tudi svoja poslovna sredstva, ki jih sicer rabijo za svoje poslovanje, če jih podjetje nadomesti z drugimi, ne da bi s tem bile dohodkovno prizadete. Taka sredstva se združijo za dobo, dokler jih podjetje nadomešča s sredstvi iz drugih virov.

75. člen

TOZD združujejo sredstva za izvrševanje skupnih nalog ali za naložbe v druge TOZD oziroma delovne organizacije, če je to v skupnem interesu podjetja kot celote.

O združitvi odločajo delavski sveti TOZD, na predlog organov upravljanja podjetja ali na pobudo posamezne TOZD.

Predlog za združitev sredstev mora vsebovati namen združevanja, ekonomsko utemeljitev in pogoje združevanja sredstev.

Ce s predlogom soglašajo $\frac{2}{3}$ delavskih svetov tistih TOZD, ki po predloženih merilih združujejo sredstva, se smatra, da je skupni interes podan in je združitev sredstev obvezna.

76. člen

Dve ali več TOZD lahko namensko združijo sredstva za določen svoj skupni interes, bodisi kot namensko posojilo preko kreditnega sklada podjetja, bodisi po načelu skupnega vlaganja. Medsebojne odnose pri skupnem vlaganju uredijo za-interesirane TOZD s pogodbo.

Soglasje za to mora dati organ podjetja, da ni takšno združevanje na škodo drugim TOZD v podjetju.

77. člen

Kadar ena TOZD zaradi razlogov iz 76. člena tega sporazuma vlaga svoja poslovna sredstva (osnovna in obratna) v drugo TOZD, je na podlagi vloženih sredstev upravičena do udeležbe v delitvi dobička TOZD, v katero je vnesla svoja sredstva.

TOZD ima pravico biti udeležena pri dobičku, dokler ima vložena sredstva, oziroma dokler druga TOZD ne povrne vloženih sredstev.

Vrednost tako združenih sredstev se povečuje sorazmerno z revalorizacijo osnovnih sredstev.

S pogodbo o vložitvi sredstev se lahko TOZD, v katero se sredstva vlagajo, zaveže, da z njimi izvršuje prvenstveno posle v korist TOZD, ki so vanjo vložile sredstva in da le-ta sodelujejo v upravljanju TOZD, v katero so vložila sredstva.

78. člen

TOZD razpolagajo za tekoče poslovanje z lastnimi obratnimi sredstvi, z obratnimi sredstvi, ki jih zagotovi podjetje iz drugih virov, toda v okviru in pogojih, določenimi z gospodarskim načrtom in posebnimi sklepi organov upravljanja podjetja.

79. člen

Vse poslovanje z denarnimi sredstvi poteka preko Interne banke. Interna banka ima pravico začasno uporabiti prosta sredstva TOZD na njenem tekočem računu na način in po pogojih, kot je običajno v banki za sredstva na vpogled. Pri tem ne sme biti okrnjena plačilna sposobnost TOZD.

80. člen

Interne aktivne in pasivne obrestne mere za začasno združena in sposojena sredstva, za prosta sredstva TOZD na vpogled, ki so na njenem tekočem računu, se določijo z gospodarskim načrtom ali s posebnimi sklepi organov upravljanja podjetja.

Praviloma so le-te enake bančnim, upoštevajoč dobljene benefikacije družbeno-političnih skupnosti za določene vire sredstev, za nekatere dejavnosti in posamezne naložbe.

Ugodneje, kot so bančni pogoji, se lahko obrestujejo le sredstva, ki so TOZD dana v okviru sanacije poslovanja in po načelih solidarnosti.

Aktivna obrestna mera za plasmane sredstev na vpogled in nadomeščenih sred-

stev ter sredstev, ki jih podjetje zbere izven TOZD, se oblikujejo prosto.

81. člen

S statutom se podrobneje določijo pogoji in postopek za trajno in začasno združevanje poslovnih sredstev. S skupnimi in združenimi sredstvi razpolagajo organi upravljanja podjetja.

82. člen

Združevanje sredstev skladov in kreditiranje se opravlja le na podlagi pogodb in sklepov pristojnih organov upravljanja.

83. člen

Poslovna sredstva, ki so na dan podpisa tega samoupravnega sporazuma evidentirana kot skupna oziroma združena, ostanejo taka še naprej. Združena poslovna sredstva se vrnejo TOZD, v skladu s sklenjenimi pogodbami.

IX. RAZPOLAGANJE Z REZERVNIMI SREDSTVI

84. člen

Sredstva rezervnega sklada uporablja TOZD v skladu z nameni, ki jih določa zakon in statut, razen tistih sredstev, ki jih po načelih vzajemnosti in solidarnosti izločajo v skupni rezervni sklad in katera upravljajo organi podjetja.

Pravilnik o delitvi dohodka določa, v skladu z zakonom, osnove in merila za izločanje sredstev v rezervni sklad TOZD in v skupni rezervni sklad podjetja.

Statut določa namene in pogoje uporabe rezervnih sredstev.

85. člen

TOZD se obvezujejo, da bodo vsako leto vnašale v skupni rezervni sklad eno tretjino iz delitve dohodka izločenih rezervnih sredstev, dokler ne doseže njihov iznos ene tretjine z zakonom določene višine rezervnega sklada.

Ce se sredstva skupnega rezervnega sklada ali rezervnega sklada TOZD zmanjšajo pod zakonsko določeno mejo, nastopi ponovno obveznost izločitve dela dohodka za te namene.

X. RAZPOLAGANJE S SREDSTVI SKUPNE PORABE

86. člen

TOZD bodo namensko izločale sredstva za stanovanjsko graditev v skladu z zakonom, družbenimi dogovori in pravilnikom o delitvi dohodka in jih trajno združevala na ravni podjetja v skupnem skladu skupne porabe — del za stanovanjsko graditev. Sredstva tega sklada se ločeno evidentirajo po občinah.

87. člen

Uporabo sredstev za stanovanjsko graditev ureja poseben pravilnik. Ta pravilnik ureja tudi načela, postopke in merila za dodeljevanje stanovanj, ki so last podjetja in pogoje za dodeljevanje posojil za zasebno gradnjo in nakup stanovanj.

Ce delavec odide iz podjetja in izprazni stanovanje podjetja, ima TOZD, v kateri je delal, pravico, da se njegovo ali drugo ustrezno stanovanje dodeli drugemu delavcu, ki je bil sprejet na izpraznjeno delovno mesto.

88. člen

Vsa družbena stanovanja in stanovanjske hiše podjetja in TOZD upravlja posebna TOZD ali stanovanjsko podjetje, ki ga določi v skladu z zakonom organ upravljanja podjetja.

89. člen

TOZD bodo namensko izločale in trajno združevale sredstva v skupni sklad skupne porabe za graditev in vzdrževanje počitniških domov po programu, s katerim soglaša dve tretjine delavskih svetov TOZD ter osnovah in merilih, ki jih določi organ upravljanja podjetja, v skladu s pravilnikom o delitvi dohodka.

90. člen

Trajno združena sredstva skupne porabe se vrnejo TOZD, če izstopi iz podjetja po pogojih, ki jih določi delavski svet podjetja v skladu z namenom naložbe.

91. člen

TOZD bodo namensko izločale — v skladu s pravilnikom o delitvi dohodka — in združevale brez obveznosti vračanja v skupni sklad skupne porabe sredstva, s katerimi se iz skupnega vira zagotavljajo (1) solidarno vsem delavcem podjetja minimalne pravice glede prispevka za dopust in za družbeno prehrano tistim TOZD, ki teh sredstev nimajo, (2) potrebna sredstva za delo družbeno-političnih organizacij v podjetju in (3) za druge skupne potrebe delovne skupnosti.

92. člen

TOZD bodo izločale sredstva za izobraževanje delavcev v skladu z gospodarskim načrtom in s pravilnikom o delitvi dohodka, upoštevajoč tudi obveznosti podjetja po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka.

Del teh sredstev bodo združevale brez obveznosti vračanja v skupni sklad skupne porabe za financiranje izobraževalnega programa (dopolnilno izobraževanje vodstvenih in strokovnih delavcev, izredni študij, uvajanje prizravnikov in za štipendiranje).

Vse drugo izobraževanje delavcev financirajo TOZD iz sredstev, ki jih izločajo v ta namen v svoj sklad skupne porabe.

S statutom ali posebnim pravilnikom o uporabi sredstev skladov skupne porabe delavcev, se enotno določijo za vse TOZD namenjeni, za katere se lahko uporablja ta sredstva in organi upravljanja, ki razpolagajo s temi sredstvi.

94. člen

TOZD, ki se ukvarjajo s kooperacijo, oblikujejo iz sredstev, ki po delitvi dohodka pripadajo kmetom — kooperantom, poseben sklad skupne porabe kmetov. S svojimi pravili določijo namen uporabe sredstev tega sklada in organe, ki jih upravljajo.

XI. SOLIDARNOST IN VZAJEMNA POMOČ TOZD

95. člen

TOZD bodo v skladu z načeli solidarnosti in vzajemne pomoči nudile ekonomsko in drugo pomoč TOZD, ki posluje z izgubo ali ki pride v večje gospodarske težave, iz katerih si sama ne more pomagati pod pogojem, da je njena dejavnost pomembna za obstoj in razvoj podjetja. Ta pomoč se daje praviloma v obliki sanacijskega posojila.

V ta namen bodo — če se TOZD niso drugače sporazumele — uporabile sredstva skupnega rezervnega sklada in z njimi pokrile izgubo, kadar rezervna sredstva same TOZD ne zadoščajo; po potrebi pa bodo uporabile združena sredstva in z njimi sanirale poslovanje take TOZD s povečanjem kapacitet ali s preusmeritvijo proizvodnje.

Izguba se lahko pokrije tudi s sanacijskim posojilom iz dohodka drugih TOZD ali z odpisom internih terjatev, če se prizadete TOZD tako sporazumejo.

TOZD so dolžne pomagati tudi z dajanjem tehničnih pomoči in začasno premestitvijo strokovnih in drugih delavcev.

Delavski svet podjetja lahko sklene, da se taka TOZD, ki sama ne more izpolnjevati svojih obveznosti, ukine in priključi drugi, ki je sposobna in voljna izvršiti sanacijo.

96. člen

Če ni ekonomskih razlogov za sanacijo se TOZD ukine; iz sredstev skupnega rezervnega sklada pa izvede likvidacijo poslovanja in preusmeritev in prekvalifikacijo za druga delovna mesta tistih delavcev, ki so že nad 10 let v podjetju.

Delavcu, ki je nad 20 let pri podjetju ali njegovih pravnih prednikih, invalidu, ki se je poškodoval na delovnem mestu v podjetju in borcu NOV, v takem primeru ne more biti enostransko odpovedano delovno razmerje zaradi zmanjšane števila delavcev ali zaradi ukinitve delovnih mest.

Ostale TOZD bodo takim delavcem zagotovile delo.

97. člen

Postopek in pogoje za sanacijo ter pokrivanje izgube TOZD, kakor tudi ukrepe zoper direktorja in vodilne delavce in druge ukrepe v takih TOZD, določi statut.

XII. DELITEV DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV

98. člen

TOZD soglašajo, da deli dohodek vsaka TOZD po enotnih osnovah in merilih, ki jih določa skupni pravilnik o delitvi dohodka.

Pri tem se morajo upoštevati tudi merila in osnove samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, kateremu je pristopilo podjetje ali TOZD.

Med enotne osnove in merila štejejo zlasti: metodologija vrednotenja delovnih mest, vrednost obračunske osnove, nadomestila osebnega dohodka, raven osebnih izdatkov v breme materialnih stroškov, prispevek za stanovanjsko gradnjo in izobraževanje, najnižje stopnje amortizacije.

99. člen

Osnove in merila za delitev dohodka za osebno in skupno porabo mora upoštevati storilnost dela, stopnja presežne vrednosti, uporabljenega sredstva za doseg tega dohodka, minimalno obrestovanje teh sredstev glede na pogoje poslovanja v posamezni dejavnosti in razvojne potrebe TOZD.

Pri tem je treba zagotoviti načelo, da morajo z naraščanjem dobička, hitreje naraščati sredstva za akumulacijo, kakor tudi sredstva za osebno in skupno porabo iz dobička.

Ne glede na to, pa TOZD ne more deliti dohodka za osebno porabo iznad vkalkuliranih osebnih dohodkov in za skupno porabo preko enotnih minimalnih osnov, če ne ustvari toliko akumulacije, da bi iz nje lahko krila svoje dolgoročne obveznosti.

100. člen

Pred razdelitvijo ostanka dohodka v svoje sklade izloči TOZD iz svojega dohodka še sredstva, ki jih — v skladu z drugim odstavkom 95. člena — prispeva za kritje izgub drugih TOZD.

Če z zakonom ni drugače določeno, se sredstva, izločena po prejšnjem odstavku, odštejejo od davčne osnove pri izračunu davka od dohodka.

101. člen

Pri delitvi dohodka morajo TOZD, po pokritju zakonskih in pogodbenih obveznosti ter obveznosti po družbenih dogovorih vkalkuliranih osebnih dohodkov in tekoče skupne porabe, v prvi vrsti zagotoviti:

1. sredstva za obveznosti iz posojil v podjetju ali izven, če ne zadoščajo sredstva amortizacije;
2. sredstva za zagotovitev potrebnih trajnih obratnih sredstev po zakonskih predpisih;
3. sredstva za rezervni sklad po zakonskih predpisih;
4. sredstva potrebna za uresničevanje programiranega razvoja TOZD in dogovorjene poslovne politike;
5. sredstva za osebno in skupno porabo v skladu z rezultati dela in načelom solidarnosti.

102. člen

Delitev osebnih dohodkov se v vseh TOZD enotno ureja s skupnim pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov.

Z njim je treba zagotoviti načelo, da imajo delavci iste kvalifikacije in enake prizadevnosti, na enakih delovnih mestih in enakih pogojev dela v podjetju, enake obračunske postavke; večji osebni dohodek posameznega delavca je lahko le posledica njegove večje delovne storilnosti in boljšega poslovnega uspeha enote, v kateri dela.

103. člen

Zaradi enakopravnega družbeno-ekonomskega položaja vseh delavcev v podjetju, druge TOZD solidarno in neodplačno odstopajo del pravice do oblikovanja sredstev za osebno in skupno porabo po določenih samoupravnega sporazuma in družbenega dogovora o delitvi dohodka tistim TOZD, ki ne bi mogle oblikovati sredstva, ki bi zadoščala za pokritje vskulirane osebne in skupne porabe po določenih pravilnika podjetja.

XIII. OSNOVANJE, PRIPAJANJE, SPAJANJE IN PRENEHANJE TOZD

104. člen

Delovne skupnosti so pri odločanju o tem, kateri deli podjetja se ustanovijo kot TOZD, bodo izhajale iz določil 2. tč. XXI. ustavnega dopolnila in posebej še iz tehle ekonomskega tehničnih izhodišč:

1. da TOZD predstavlja tako tehnološko ekonomsko zaokroženo celoto, ki je sposobna samostojno delovati na tržišču in v odnosu na druge TOZD v podjetju;
2. da sta njen obseg dejavnosti in ekonomska moč taka, da je zmožna ob normalnih pogojih trga in drugih zunanjih faktorjev normalno izpolnjevati svoje obveznosti ter ustvarjati sredstva za reprodukcijo in za razširitev materialne podlage svojega dela;
3. da lahko v normalnih pogojih poslovanja ustvarja tak dohodek, da lahko zadovoljuje osebne in skupne potrebe delavcev najmanj tako kot so v povprečju zadovoljene v njeni stroki v SRS;

4. da je upravljanje v TOZD v podjetju kot celoti ter ugotavljanje poslovnih rezultatov čimbolj uspešno in smotno.

Pogoje iz prejšnjega odstavka tega člena je treba upoštevati tudi pri ustanavljanju novih TOZD in iz njihovega vidika presoјati reorganizacije TOZD ali izločitev posamezne TOZD iz podjetja.

105. člen

Novo osnovana TOZD mora prevzeti ustrezni del obveznosti TOZD, iz katere se je izločila.

Končni sklep o osnovanju nove TOZD sprejme delavski svet podjetja potem, ko so se o tem izjasnili vsi delavski sveti TOZD v podjetju. Če delovna skupnost podjetja, ki se želi osnovati v novo TOZD, s sklepom ne soglaša, lahko začne postopek za izločitev iz podjetja.

106. člen

Kadar obstajajo upravičeni poslovno-gospodarski razlogi, se z združenimi sredstvi TOZD lahko osnuje nova TOZD.

Medsebojni odnosi in obveznosti novo osnovane TOZD z drugimi TOZD in podjetjem kot celoto, se uredijo s posebnim sklepom ali sporazumom, ki ga sprejme delavski svet podjetja, v imenu vseh ostalih TOZD, po tem, ko se jih je $\frac{2}{3}$ izjasnilo za ustanovitev nove TOZD.

S sklepom oziroma posebnim sporazumom se uredijo obveznosti vračanja vloženih sredstev in drugi odnosi z novo osnovano TOZD.

Novo osnovana TOZD mora potem, ko se konstituirata, podpisati ta samoupravni sporazum.

2. Spajanje oz. pripajanje TOZD

107. člen

Če obstajajo upravičeni poslovno-ekonomski razlogi, se lahko TOZD pripoji drugi ali pa se dve ali več TOZD spoji v eno.

Sklep o tem sprejmejo člani delovne skupnosti zainteresiranih TOZD na podlagi utemeljitve za pripojitev oziroma spojitve.

108. člen

TOZD lahko izgubi svoj samoupravni položaj razen s pripojitvijo ali spojitvijo, tudi kadar preneha kateri izmed pogojev, zaradi katerih je osnovana ali kadar njegova poslovanja ni mogoče sanirati in se njena dejavnost ukine.

Sklep o prenehanju TOZD iz navedenih razlogov, sprejme delavski svet podjetja.

Če se dejavnost TOZD ne ukine, se s sklepom določi, katera TOZD jo prevzame.

109. člen

Postopek osnovanja, pripajanje oziroma spajanja in prenehanja TOZD, določa statut.

110. člen

S sklepom delavskega sveta podjetja o spajanju, pripajanju ali prenehanju TOZD, preneha biti prizadeta TOZD, podpisnik tega sporazuma.

XIV. PRISTOPANJE DRUGIH TOZD K TEMU SPORAZUMU

111. člen

Druge delovne organizacije ali posamezne TOZD iz sestava drugih delovnih organizacij, lahko pristopijo k temu sporazumu, če ga v celoti sprejmejo.

Na podlagi ekonomske ocene smotnosti pristopa, sprejme končno odločitev delavski svet podjetja, če so s tem soglasne $\frac{2}{3}$ TOZD.

112. člen

Postopek pristopa drugih delovnih organizacij ali TOZD k temu sporazumu ureja statut.

XV. IZLOČITEV TOZD IZ PODJETJA

113. člen

Skladno z ustavo in zakoni, lahko člani delovne skupnosti TOZD izločijo svojo TOZD iz sestava podjetja in se pripojijo drugemu podjetju ali se konstituirajo kot samostojna delovna organizacija, pod naslednjimi pogoji:

- če se s tem ne kršijo interesi in pravice drugih TOZD, ako so le-te vložile vanjo sredstva ali pa sprejele dolgoročne obveznosti, da bi dosegla dolgoročne cilje;
- če se s tem ne kršijo interesi in pravice podjetja kot celote, to je, če izločitev TOZD ne povzroči naložb v izgradnjo ali v osnovanje proizvodnje oziroma tehnologije, s katerimi bi podjetje moralo nadomestiti dejavnost izločene TOZD, ki jo je le-ta opravljala za druge TOZD;
- če se s tem ne onemogoča normalni potek dejavnosti drugih TOZD, oziroma izvrševanje dolgoročnih obveznosti podjetja in bi to povzročilo zmanjšanje dohodka drugih TOZD.

Postopek izločitve TOZD iz podjetja določa statut.

114. člen

TOZD, ki ne podpiše dopolnil tega sporazuma ali posebnih samoupravnih sporazumov, ki jih sklene podjetje in s katerimi pogoja $\frac{2}{3}$ TOZD, se s tem izloča iz podjetja.

Izločena TOZD ima pravico do vračila združenih sredstev v rokih in pod pogoji,

14 SAMOUPRAVNI SPORAZUM

ki jih določi sklep delavskega sveta podjetja o izločitvi oziroma pod pogoji določenih v pogodbi o združitvi sredstev.

115. člen

Če TOZD, ki je sprejela sklep o izločitvi iz podjetja, uporablja v svojem poslovanju sredstva podjetja, je dolžna vsa sredstva takoj vrniti, preden se izloči. Delavski svet podjetja lahko odloči, da se dolgoročna sredstva spremenijo v skupno vlaganje ali pa se vrnejo v roku in pogojih, ki ne more biti boljši od splošnih kreditnih pogojev banke, s katero podjetje posluje.

116. člen

TOZD **Skupne službe podjetja**, TOZD **Hišni sklad** in TOZD, ki se osnuje po pogodbi o skupnem vlaganju sredstev, se brez soglasja organov upravljanja podjetja oziroma njihovih ustanoviteljev ne morejo izločiti iz podjetja.

XVI. REŠEVANJE SPOROV

117. člen

Spore iz medsebojnih poslovnih odnosov, ki jih TOZD ne morejo urediti sporazumno, rešuje notranja arbitraža.

Sestavo, postopek in pristojnost arbitraže določa zakon in statut podjetja.

Sklep arbitraže je dokončen.

118. člen

Notranja arbitraža je pristojna tudi, da posreduje v primeru, če posamezna TOZD ne spoštuje določil tega samoupravnega sporazuma.

Če TOZD ne sprejme stališče arbitraže, odloči o zadevi delavski svet z $\frac{2}{3}$ večino.

Če TOZD ne sprejme sklepa delavskega sveta podjetja, lahko začne postopek pred organi izven podjetja, oziroma začne postopek za izločitev iz podjetja, v skladu s splošnimi zakonskimi predpisi.

119. člen

Če TOZD v določenem roku ne izvrši sklepa arbitraže, oziroma sklepa delavskega sveta podjetja ali določil sporazumne ureditve spora, je glavni direktor pristojen izdati ustrezne naloge za izvršitev.

XVII. ODGOVORNOST IN SANKCIJE ZA DELAVCE IN ORGANE UPRAVLJANJA

120. člen

Poseben pravilnik enotno ureja za vse delavce v podjetju odgovornost za delo, kršitve delovnih dolžnosti, postopek in ukrepe za kršitve delovnih dolžnosti in organe, ki izrekajo ukrepe.

121. člen

Kot težja kršitev delovne dolžnosti se šteje zlasti neizvajanje določil samoupravnega sporazuma, statuta, splošnih aktov in sklepov organov upravljanja; ustvarjanje obveznosti ali poslov, ki bi privedli do obveznosti, če niso zagotovljena sredstva ali določeni viri sredstev, dajanje napačnih ali nepravilnih podatkov in informacij; malomarno, nesolidno in škodljivo opravljanje dela, ki škoduje poslovanju uspehu ali ugledu podjetja, slabo organiziranje dela, ki ima za posledico nezdrave odnose v delovni skupnosti ali slabši poslovni uspeh kot bi bil mogoč, samovoljno in enostransko odstopanje od pogodbenih obveznosti.

Kadar tako kršitev delovne dolžnosti izvrši direktor, vodilni, vodstveni ali strokovni delavec, ga lahko organ upravljanja TOZD ali podjetja, poleg izrečenega ukrepa, tudi razporedi na drugo delovno mesto.

Ce je pri tem nastala škoda ali kaznivo dejanje, se zahteva povrnitev nastale škode oziroma prijavi pristojnim organom v kazenski pregon.

122. člen

Ce v TOZD s samoupravnimi akti ali sklepi o organizaciji dela, z opisom delovnega mesta ali s pismenimi pooblastili in zadolžitvami drugih, odgovornost ni natančneje opredeljena, odgovarja individualni izvršilni organ.

123. člen

Ce organ upravljanja ali kolektivni izvršilni organ podjetja ali TOZD s svojimi sklepi kršijo določbe tega sporazuma in drugih splošnih aktov, se lahko tak organ, v skladu s predpisanim postopkom v statutu podjetja, odpokliče oziroma razreši.

Posebna komisija, ki jo imenuje delavski svet podjetja, prouči posledice kršitve in predlaga pristojnemu organu uvedbo postopka za odpoklic oziroma razrešitev.

124. člen

Ce TOZD huje in trajneje krši določbe tega samoupravnega sporazuma, statuta ali drugih splošnih aktov podjetja, lahko delavski svet podjetja sklene, da mora taka TOZD poravnati vse zapadle obveznosti do podjetja oziroma drugih TOZD in se izločiti iz sestava podjetja.

XVIII. SPLOŠNI AKTI

1. Skupni splošni akti

125. člen

TOZD urejajo svoje trajne medsebojne odnose v okviru podjetja, razen s samoupravnim sporazumom, še s statutom in drugimi skupnimi splošnimi akti.

S skupnimi splošnimi akti urejajo TOZD zlasti tiste zadeve, ki zagotavljajo enotnost poslovanja in odnosov znotraj

podjetja in enakopraven družbeno-ekonomski položaj vsake TOZD, vsakega delavca v podjetju, ne glede ali te pravice in dolžnosti izvršujejo skupno v podjetju ali pa v TOZD.

126. člen

Skupni splošni akti so:

- statut,
- pravilnik o ugotavljanju in delitvi dohodka,
- pravilnik o delitvi osebnih dohodkov,
- pravilnik o oblikovanju cen in prodajnih pogojev,
- pravilnik o delovnih razmerjih in odgovornosti pri delu,
- akt o sistemizaciji delovnih mest,
- pravilnik o obveščanju in zaščiti poslovnih tajnosti,
- pravilnik o varstvu pri delu in zaščiti imovine,
- pravilnik o gospodarskem načrtu,
- pravilnik o organizaciji poslovanja Hranilnice in posojilnice,
- pravilnik o organizaciji in poslovanju interne banke,
- pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih,
- pravilnik o izobraževanju, štipendiranju in sprejemanju pripravnikov,
- pravilnik o stanovanjski graditvi in razdeljevanju stanovanj,
- pravilnik o finančno-materialnem poslovanju,
- pravilnik o uporabi sredstev skupne porabe,
- pravilnik o organizaciji priprav za splošni ljudski odpor,

in drugi pravilniki, za katere se sporazume $\frac{2}{3}$ delavskih svetov TOZD.

Gospodarski načrt in razvojni program podjetja imata značaj splošnega akta.

Statut in drugi splošni akti ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom.

2. Splošni akti TOZD

127. člen

Splošni akti TOZD so pravila in pravilniki.

TOZD določa s pravili notranjo organizacijo, organe upravljanja in njihovo pristojnost, medsebojne odnose enot v svojem sestavu in druge zadeve, ki jih ne ureja samoupravni sporazum in statut.

S svojimi pravilniki ureja TOZD zadeve, ki jih ne urejajo statut in skupni pravilniki ali ki jih statut in skupni pravilniki nalogajo TOZD, da jih sama uredi.

128. člen

TOZD, ki se ukvarjajo s kooperacijo s kmeti, morajo svoje poslovanje in notranje odnose uskladiti tudi z zakonom o združevanju kmetov.

TOZD, ki upravlja stanovanjske hiše, mora svoje poslovanje in notranje odnose uskladiti tudi z zakoni o stanovanjskem gospodarstvu in s posebno pogodbo, sklenjeno s podjetjem in drugimi TOZD.

TOZD, ki so nastale na podlagi skupnega vlaganja, morajo svoje poslovanje in notranje odnose uskladiti tudi s pogodbo o združevanju sredstev in skupnem vlaganju.

129. člen

TOZD ne more v svojih splošnih aktih drugače urediti zadev, ki so že urejene s sporazumom in skupnimi splošnimi akti in ki bi bile v nasprotju z njimi.

Skladnost splošnih aktov TOZD, njihovih dopolnil in sprememb s skupnimi splošnimi akti, ugotavlja delavski svet podjetja s svojimi sklepi.

3. Sprejemanje splošnih aktov

130. člen

Splošne akte sprejemajo sveti TOZD in delavski svet podjetja po postopku, določenem v tem sporazumu in statutu.

Statut in druge splošne akte sprejemajo sveti TOZD, po predhodni javni razpravi v delovni skupnosti. Delavski svet podjetja s sklepom ugotovi, da so ga vse TOZD sprejele v enakem besedilu.

Če se v postopku sprejemanja ugotovi, da statut in splošni akt ni sprejet v vseh TOZD v enakem besedilu, se izvrši usklajevalni postopek, kot je določeno v statutu. Če uskladitev ne uspe, odloči o besedilu splošnega akta in ga sprejme delavski svet podjetja z $\frac{2}{3}$ večino glasov vseh članov.

XIX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

131. člen

Vsaka TOZD gospodari s sredstvi, s katerimi je razpolagala na dan sklenitve tega sporazuma in jih je takrat imela v svoji evidenci.

Vsaka TOZD odgovarja za svoje obveznosti, ki jih je ustvarila do dneva sklenitve tega sporazuma in so po evidenci ugotovljene, kot njene.

Za obveznosti, ki za nje ni mogoče ugotoviti nosilca v podjetju in je za nje odgovorno podjetje kot celota, odgovarjajo vse TOZD solidarno.

Če je nosilec obveznosti več TOZD nerazdelno, odgovarjajo zanje te TOZD solidarno.

132. člen

Vsi organi upravljanja podjetja in TOZD, ki jih predvideva ta samoupravni sporazum, se izvolijo v roku (6 mesecev)

od dneva veljavnosti tega sporazuma. Do tega časa delujejo dosedanja samoupravni organi.

Volitve individualnih izvršilnih organov TOZD se izvršijo v roku 6 mesecev od veljavnosti sporazuma. Do tega časa opravljajo to funkcijo dosednji vodilni delavci — direktorji TOZD.

133. člen

V roku 1 leta od sklenitve tega sporazuma je treba z njim uskladiti vse splošne akte v podjetju in sprejeti pravila TOZD.

Do takrat se uporabljajo vsa določila dosedanjih splošnih aktov, ki niso v nasprotju s tem sporazumom. V primeru nejasnosti, sprejme ob tem obvezno tolmačenje delavski svet podjetja.

134. člen

Dve ali več TOZD lahko sklepajo tudi posebne samoupravne sporazume, s katerimi se dogovorijo o skupnem odločanju o zadevah, ki so po tem samoupravnem sporazumu v njihovi pristojnosti.

Za takšne posebne samoupravne sporazume mora dati soglasje delavski svet podjetja.

135. člen

Spremembe in dopolnitve tega sporazuma lahko predlaga:

1. delavski svet podjetja,
2. svet TOZD,
3. zbor delovne skupnosti TOZD,
4. vsaka od družbenopolitičnih organizacij v podjetju.

Na podlagi predloga organa oziroma organizacije iz prejšnjega odstavka imenuje delavski svet podjetja komisijo, ki predlog prouči, ga pravno formulira in ga da v 30-dnevno razpravo vsem zborom delovnih skupnosti TOZD.

Na podlagi pripomb in predlogov zborov delovnih skupnosti pripravi komisija iz prejšnjega odstavka končno besedilo sprememb in dopolnitev in ga predloži delavskemu svetu podjetja v odobritev. Le-to se nato pošlje vsem zborom delovnih ljudi TOZD, da o spremembah v roku 15 dni dokončno odločijo.

Spremembe in dopolnitve sporazuma veljajo z dnem, ko jih podpišejo pooblaščen predstavniki vseh TOZD.

136. člen

Originalno besedilo sporazuma se hrani v arhivu podjetja, overjeni prepis dobi vsaka TOZD, podpisnica sporazuma.

Isto velja tudi za dopolnila in posebne samoupravne sporazume in skupne splošne akte.

137. člen

Ta sporazum velja z dnem, ko ga podpišejo predsedniki svetov in direktorji TOZD, navedenih v uvodu sporazuma.